

Programmabegroting 2013-2016 (Beleidsdeel)

- **Aanbieding**
- **Van kadernota naar begroting**
- **Programma's**

INHOUDSOPGAVE BEGROTING 2013-2016

AANBIEDING/PROCES NA KADERNOTA	3
1. Aanbieding Programmabegroting 2013-2016.....	4
1.1 De begroting: de financiële thermometer	4
1.2 Nieuwe opzet beleidsdeel	5
1.3 Totstandkoming DIN's	6
1.4 Keuzes en besluiten 2013 e.v.	6
2 Van kadernota 2013 naar begroting 2013	7
2.1 Inleiding	7
2.2 Cijfermatige ontwikkeling sinds de Kadernota	7
2.3 Belangrijkste mutaties en heroverwegingen sinds Kadernota (zie ook 2.4)	8
2.3.1 Mutaties	8
2.3.2 Heroverweging kaders.....	8
2.3.3 Robuuste begroting en woonlastenstijging	8
2.4 Van Kadernota naar begroting in één oogopslag.....	9
2.5 Aandachtspunten	10
2.5.1 Taakstellingen	10
2.5.2 Weerstandsvermogen.....	10
2.5.3 Sturing verbonden partijen	11
2.5.4 Sturing op projecten Kernprogramma.....	11
LEESWIJZER	14
PROGRAMMA 'S	15
1. Actieve Burgers, ondersteunende gemeente.....	16
1.1 Visie: wat wil de gemeente bereiken?	16
1.1 Visie: wat wil de gemeente bereiken?	17
1.2 ER-doelen: wat moet betER, mooiER, mindER enz.	17
1.3 Subdoelen en resultaten: waar stuurt de raad op en wat wil de raad bereiken? ...	17
1.4 Inspanningen: wat gaat het college uitvoeren?	18
1.5 Afstemming met andere programma's	19
2. Wonen	20
2.1 Visie: wat wil de gemeente bereiken?	21
2.2 ER-doelen: wat moet betER, mooiER, mindER enz.	21
2.3 Subdoelen en resultaten: waar stuurt de raad op en wat wil de raad bereiken? ...	21
2.4 Inspanningen: wat gaat het college uitvoeren?	22
2.5 Afstemming met andere programma's	22
3. Economische dragers	23
3.1 Visie: wat wil de gemeente bereiken?	24
3.2 ER-doelen: wat moet betER, mooiER, mindER etc.	24
3.3 Subdoelen en resultaten: waar stuurt de raad op en wat wil de raad bereiken? ...	24
3.4 inspanningen: wat gaat het college in 2013 uitvoeren?	26
3.5 Afstemming met andere programma's	27

4. Ondersteuning.....	28
4.1 Visie: wat wil de gemeente bereiken?	28
4.1 Visie: wat wil de gemeente bereiken?	29
4.2 ER-doelen: wat moet betER, mooiER, mindER enz.....	29
4.3 Subdoelen en resultaten: waar stuurt de raad op en wat wil de raad bereiken? ...	29
4.4 Inspanningen: wat gaat het college uitvoeren?	31
4.5 Afstemming met andere programma's	31
5. Voorzieningen	32
5.1 Visie: wat wil de gemeente bereiken?	32
5.1 Visie: wat wil de gemeente bereiken?	33
5.2 ER-doelen: wat moet betER, mooiER, mindER enz.....	33
5.3 Subdoelen en resultaten: waar stuurt de raad op en wat wil de raad bereiken? ...	34
5.4 Inspanningen: wat gaat het college uitvoeren?	35
5.5 Afstemming met andere programma's	35
6. Landschap	36
6.1 Visie: wat wil de gemeente bereiken?	36
6.1 Visie: wat wil de gemeente bereiken?	37
6.2 ER-doelen: wat moet betER, mooiER, mindER enz.....	37
6.3 Subdoelen: waar stuurt de raad op?	37
6.4 Resultaten: wat wil de raad bereiken?.....	37
6.5 Inspanningen: wat gaat het college uitvoeren?	38
6.6 Afstemming met andere programma's	38

AANBIEDING/PROCES NA KADERNOTA

1. Aanbieding Programmabegroting 2013-2016

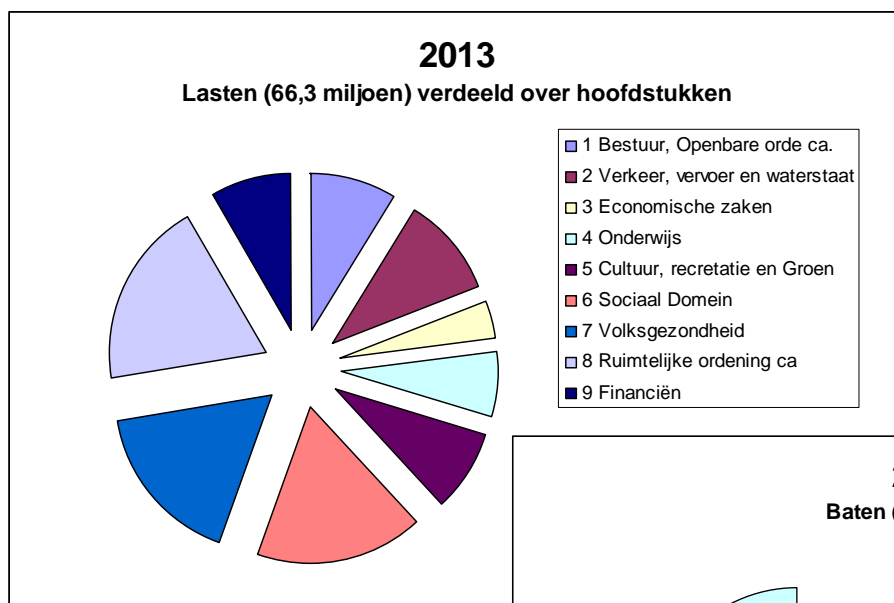
1.1 De begroting: de financiële thermometer

Voor u ligt het beleidsdeel van de Programmabegroting 2013-2016. De eerste begroting van de nieuwe gemeente Molenwaard. Een begroting die voor wat betreft opbouw weer een stap heeft gemaakt in de richting van een instrument dat kan bijdragen aan het inzicht in welke doelen het gemeentebestuur nastreeft, wat zij daarvoor doet en welke middelen zij daarvoor inzet.

De gemeente Molenwaard start met een sluitende begroting. Het meerjarenperspectief is als volgt:

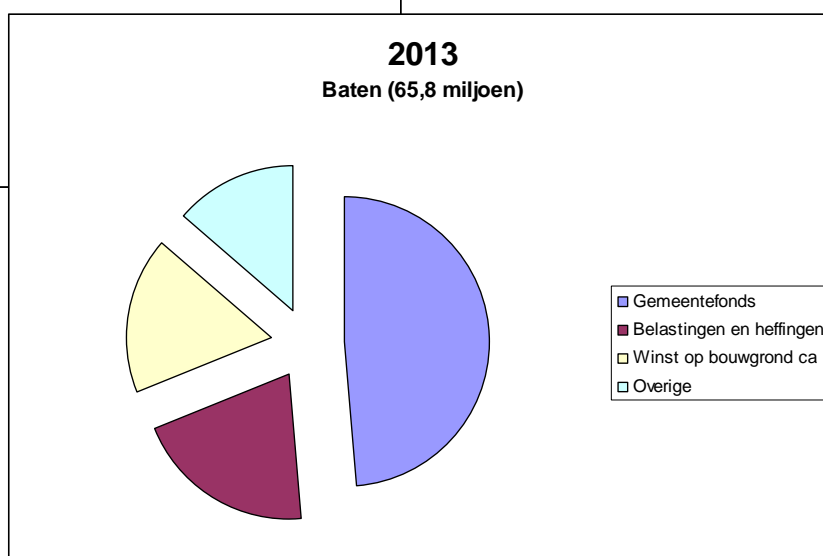
	2013	2014	2015	2016
Lasten totaal (-/-)	66.292.000	78.378.000	64.629.000	57.753.000
Baten totaal (+)	65.890.000	78.619.000	64.378.000	57.877.000
Onttrekking Algemene Reserve (+)	450.000			
Verhoging OZB (+)		90.000	180.000	180.000
Nieuw saldo MJB 2013-2016:	48.000	331.000	-71.000	304.000

Elders in dit deel van de begroting en ook in het beheerdeel van de begroting (separaat) wordt dieper ingegaan op hoe dit resultaat tot stand is gekomen. In deze aanbiedingsparagraaf past het echter dit resultaat te duiden. Met andere woorden: wat zeggen deze getallen?

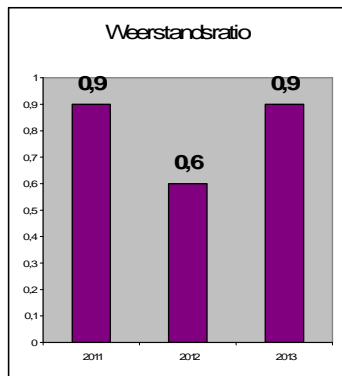
Hiernaast in ieder geval de lasten onderverdeeld per hoofdstuk uit het beheerdeel. De kosten van bedrijfsvoering zijn voor dit doel naar rato verdeeld over de hoofdstukken.

Hiernaast een globale onderverdeling van de baten. Het verschil tussen de twee "taarten" wordt opgelost door een incidentele onttrekking aan de Algemene Reserve van **€ 450.000**.

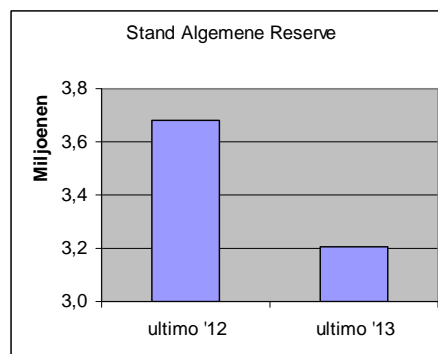

Incidenteel aanspreken Algemene Reserve

Kaderstellend heeft u de ruimte geschapen om incidenteel in het jaar 2013 de Algemene Reserve aan te spreken om dat begrotingsjaar "sluitend" te maken. Het kader gaf ruimte tot een onttrekking tot € 450.000. Dóór die onttrekking sluit het jaar 2013 met een voordeel van € 48.000. Oftewel; een onttrekking van € 402.000 aan de Algemene Reserve volstaat om het begrotingsjaar 2013 sluitend te maken.

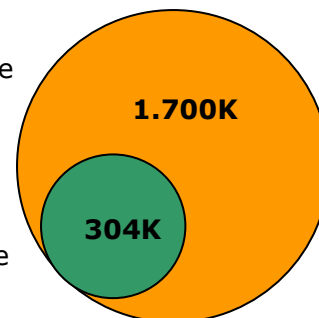
De Algemene Reserve daalt hierdoor (eind 2013) tot een bedrag van € 3,2 miljoen. Slechts € 200.000 hoger dan minimaal was afgesproken voor de start van Molenwaard.

De Algemene Reserve (begin 2013 € 3,6) is uiteraard van invloed op het weerstandsvermogen van de gemeente. Ondanks het aanspreken van de reserve is weging van de weerstand van Molenwaard toegenomen (van 0,6 naar 0,9 op een norm van 1,0). Belangrijkste oorzaak daarvoor is het afnemen van de omvang van risico's.

Robuustheid van de begroting meerjarig

Begrotingsjaar 2013 sluit dankzij een eenmalige onttrekking uit de Algemene Reserve. Meerjarig is dat anders. In 2016 is sprake van een structureel sluitende begroting met een positief resultaat van € 304.000 op een begroting van € 66,3 miljoen. Van belang is te realiseren dat in dit resultaat de som van € 1,7 miljoen aan taakstellingen is meegenomen. Taakstellingen die weliswaar goed overwogen en bewust zijn opgenomen, maar nog steeds in de praktijk waargemaakt moeten worden.

Woonlasten

In 2013 is géén sprake van andere mutaties in de woonlasten dan die reeds eerder afgesproken zijn in het kader van de harmonisatie tussen de drie gemeenten of de indexering. Voor de periode ná 2013 is gekozen voor een lichte stijging van de OZB-opbrengst van 4% (2% in 2014 en 2% in 2015) goed voor een meeropbrengst van € 180.000. Dit is nodig om aan de ene kant het hoofd te bieden aan de onzekere tijden die ons wachten en anderzijds de robuustheid vorm te geven waar hiervoor over is gesproken.

1.2. Nieuwe opzet beleidsdeel

De afgelopen jaren heeft de opzet van de begroting een ontwikkeling doorgemaakt richting een document dat de gemeenteraad in staat stelt, veel meer dan in het verleden, te sturen op veranderdoelen gericht het bereiken van bepaalde maatschappelijke effecten.

In dit eerste deel van de begroting, het Beleidsdeel, zal het bereiken van verandering centraal staan. Vanaf 2013 wordt gewerkt met DIN's die zich nog meer richten op het nastreven van verandering, gekoppeld aan de middelen die hier rechtstreeks aan gerelateerd kunnen worden. Dat wat meer "going concern" is komt in dit deel dus niet of nauwelijks aan de orde. Dit "going concern" is voor de totale beoordeling van de gemeentelijke inspanningen overigens wel degelijk van belang en wordt opgenomen in het beheerdeel. De focus daar is het zo effectief en efficiënt mogelijk uitvoeren van de "beheertaken" met een beschrijving van relevante ontwikkelingen, kengetallen en meetgegevens. Daarover in het beheerdeel zelf meer.

1.3. Totstandkoming DIN's

De bovenkant van de DIN's, het wenkende perspectief lange termijn ("de wolk" en "ER-doelen"), is gebaseerd op de vastgestelde strategische visie. Het aantal DIN's (programma's) is ook op die strategische visie gebaseerd. Voor de formulering van de "SMART-doelen", bij uitstek het domein van de gemeenteraad voor de middellange termijn van 4/5 jaar, is een voorzet gedaan die naar onze mening recht doet aan de huidige gemeentelijke visie. Dat geldt overigens ook voor de formulering van de Inspanningen, meer het domein van het college.

Wij kunnen ons voorstellen, en feitelijk is die ruimte er ook, dat u met name de definitieve formulering van de "SMART-doelen" over zal willen laten aan de nieuw te vormen gemeenteraad. Dat laat echter onverlet dat wij uitgaan van het principe van continuïteit van bestuur en dat wij u de "beleidsrijke" voorzet doen voor dit deel van de DIN's.

1.4 Keuzes en besluiten 2013 e.v.

De begroting is voorbereid op een manier dat er besluitvorming over zou kunnen plaatsvinden. Door de bijzondere omstandigheid van een gemeentelijke herindeling per 1 januari zal dat feitelijk niet gebeuren. Dat maakt dat het voorstel voor dit moment anders luidt dan normaal. Dus geen vaststelling van de begroting, maar uitspreken dat deze Programmabegroting 2013-2016, wat de gemeenteraden van Graafstroom, Liesveld en Nieuw-Lekkerland betreft een prima basis is voor de start van de gemeente Molenwaard. Het advies aan de gemeenteraad van Molenwaard luidt dan ook:

1. Beschouw de programma's en bijbehorende DIN's als overdracht aan het nieuwe gemeentebestuur;
2. Accepteren de heroverweging van financiële kaders op Ondersteuning (Actieve burger), Voorzieningen (Actieve burger) en Bedrijfsvoering (regionale samenwerking)
3. Kies voor een lichte stijging van de OZB (2% in 2014 en 2% in 2015) met als doel te zorgen voor een meer robuuste begroting gelet op de taakstellingen die er nog zijn en de onzekerheden waar nog sprake van is.

2 Van kadernota 2013 naar begroting 2013

2.1 Inleiding

In juni jl. hebben de gezamenlijke gemeenteraden kaders gesteld waarop de meerjarenbegroting 2013-2016 gebaseerd moet worden. Een onderdeel van die kaderstelling is het financiële meerjarig resultaat waarin de raden expliciet hebben aangegeven de financiële vertaling van dat moment te ondersteunen, met dien verstande dat het streven was te komen tot een meerjarig sluitende begroting, zónder extra woonlastenstijging.

Inderdaad wordt een sluitende meerjarenbegroting 2013-2016 gepresenteerd. Nagenoeg alle financiële kaders zijn daarbij concreet ingevuld en zoveel mogelijk in de geest van de amendementen hieromtrent. In het streven naar een robuuste begroting als markering voor de start van de gemeente Molenwaard zijn de meest actuele cijfers gebruikt, zijn aannames ten tijde van de Kadernota opnieuw tegen het licht gehouden en is geanticipeerd op onzekere tijden.

Met name dit laatste wordt gekenmerkt door het streven naar een ruim sluitende begroting, een begroting met een overschot.

In deze begroting is voor 2013 géén nieuwe woonlastenstijging voorzien anders dan de correctie voor inflatie. Voor 2014 en 2015 is wel sprake van woonlastenstijging in de vorm van een verhoging van de OZB-opbrengst met 2 x 2%.

2.2 Cijfermatige ontwikkeling sinds de Kadernota

Hieronder de ontwikkelingen van het begrotingssaldo sinds de kaderstellende vergadering van 26 juni 2012.

....van Kadernota tot Begroting 2013-2016

	2013	2014	2015	2016
Meerjarenbegroting 2012-2015	-134	256	316	
Start Kadernota incl. verwerking junicirculaire	-943	-590	-510	-1.028
Kadernota maatregelen excl. verhoging woonlasten	635	160	160	1095
saldo MJB 2013-2016 (excl. stijging woonl.)	-308	-430	-350	67
Mutaties en heroverweging sinds Kadernota	356	761	279	237
Nieuw saldo MJB 2013-2016:	48	331	-71	304

Saldi worden verrekend met Algemene Reserve.

Een paar dingen vallen op:

1. In de regel "Kadernota maatregelen..." zijn alle bezuinigingssuggesties uit de Kadernota (Richtinggevend kader investeringen en ombuigingen) verwerkt, EXCLUSIEF de destijds gesuggereerde stijging van woonlastenopbrengst (5% OZB);
2. In de regel "Mutaties en heroverwegingen Kadernota" zijn alle mutaties verwerkt die sinds juni duidelijk zijn geworden. Hier is niet alleen actuele informatie over budgetontwikkelingen in opgenomen. Ook zijn, met de kennis van nu, enkele taakstellingen tegen het licht gehouden en herbeoordeeld op haalbaarheid. Hierin is ook de conclusie verwerkt dat een toename van de woonlasten per 2014 nodig is;
3. Uw Kadernota maatregelen, de mutaties sinds juni 2012 en de heroverweging van taakstellingen met de kennis van dit moment, zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het kunnen presenteren van een sluitende begroting in 2013, 2014 en 2016;

4. De saldi worden verrekend met de Algemene Reserve. Rekening houdende met het feit dat in 2013 een onttrekking aan de AR van € 450.000 is verwerkt, neemt het weerstandsvermogen op basis van dit perspectief per saldo met € 162.000 toe.

2.3 Belangrijkste mutaties en heroverwegingen sinds Kadernota (zie ook 2.4)

2.3.1 Mutaties

Hoewel het moment dat de gemeenteraden de Kadernota 2013 bespraken nog maar slechts een paar maanden verstreken is, is een beter inzicht gekregen in bepaalde financiële ontwikkelingen, die bijdragen aan meer accurate ramingen. Per saldo heeft dit, met name in de eerste jaren, een positief effect op het resultaat. U moet dan denken aan zaken als:

- Verwerking alle mutaties van Verbonden Partijen (bv. RSD, WSW, JGZ, Eneco, GGD, Veiligheidsregio en Omgevingsdienst);
  - per saldo oplopend tot zo'n 380.000 voordelige ontwikkeling in 2016;
- Verlaging Wmo-budget op basis van actuele prognoses;
  - gaat om € 144.000;
- Verwerking september-circulaire;
  - oplopend tot € 137.000 voordeel in 2016;
- Verwerking alle beheerplannen Kapitaalgoederen met extra taakstellingen;
  - per saldo in 2016 zo'n € 200.000 minder dan bestaande budgetten;

2.3.2 Heroverweging kaders

Daarnaast is een aantal kaders, met de kennis per september 2012 opnieuw tegen het licht gehouden. Twee van die kaders zijn deels niet doorvertaald naar concrete taakstellingen:

- De kaderstelling omtrent de thema's Ondersteuning en Voorzieningen gaat over bedragen tot € 300.000 in 2016. Wanneer daar een concrete taakstelling uit moet voortvloeien, kan dat alleen maar wanneer wordt teruggegrepen op acties die eerder bestuurlijk niet werden onderschreven. Maatregelen met een zodanig grote impact dat het niet realistisch is te veronderstellen dat hiermee structureel een ombuiging van € 300.000 bereikt kan worden. Zelfs een halvering van die taakstelling zal nog met moeilijke keuzes gepaard gaan. In deze begroting is vooralsnog gekozen een taakstelling van in totaal € 150.000 per 2016 op te nemen voor de thema's Ondersteuning en Voorzieningen;
- De kaderstelling gekoppeld aan regionale opschaling van de bedrijfsvoering (één integrale ambtelijke organisatie voor meerdere gemeenten uit de regio) was in juni jl. nog als realistisch ingeschat. Inmiddels zijn verkennende gesprekken gevoerd met potentiële partners. Met de kennis van nu moet de conclusie zijn dat de focus van regionale opschaling niet in eerste instantie ligt bij het bereiken van financieel voordeel, maar bij verdergaande kwaliteitsverbetering en vermindering van kwetsbaarheid. Het is niet langer realistisch uit te gaan van een taakstellende ombuiging van € 700.000. Welk financieel effect wel te verwachten is van een regionale opschaling of eventuele andere opschalingvarianten is moeilijk te zeggen. In deze begroting is, naast een verschuiving in tijd, een taakstelling van € 500.000 in de jaarschijf 2016 opgenomen.

2.3.3 Robuuste begroting en woonlastenstijging

Tot slot is in deze begroting gestreefd naar robuustheid. Robuustheid door uit te gaan van de meest actuele cijfers, door aannames ten tijde van de Kadernota opnieuw tegen het licht te houden en door te anticiperen op onzekere tijden. Met name dit laatste in combinatie met taakstellingen die op termijn nog gerealiseerd moeten worden, wordt gekenmerkt door het streven naar een ruim sluitende begroting. Een begroting met een overschot.

Dit overschot, tot € 304.000 in 2016, wordt echter ook gerealiseerd door een beperkte woonlastenstijging. Los van de reeds afgesproken mutaties in woonlasten als gevolg van harmonisering is in deze begroting is met een OZB-opbrengstverhoging (boven de inflatie) in 2014 (2%) en in 2015 (ook 2%).

Puur geredeneerd vanuit het streven naar een sluitende begroting in 2016 zou een extra OZB-opbrengststijging van in totaal 4% niet nodig zijn (draagt voor € 180.000 bij aan het resultaat in 2016). Geredeneerd vanuit het streven naar een zo solide mogelijke basis als start voor de gemeente Molenwaard, is dit onvermijdelijk.

2.4 Van Kadernota naar begroting in één oogopslag

Hier een tabel met op hoofdlijnen de mutaties en heroverwegingen sinds de Kadernota. Dit is een nadere specificatie van hetgeen onder 4.3 is aangegeven.

	2013	2014	2015	2016
- Mutaties Verbonden partijen				
DVO Brandweer: grotendeels lagere lasten op primaire brandweertaken (conform begroting GR Veiligheidsregio)	72.694	124.540	138.047	138.047
Lagere kosten minimabeleid (conform opgave RSD)	93.000	93.000	93.000	93.000
Extra opbrengsten WOZ per saldo (conform opgave SVHW)	75.000	75.000	75.000	75.000
Lagere kosten WSW verliessaldo Drechtwerk, convenant+wachtlijstbeheer en overheveling deel naar openbaar groen	10.650	47.363	70.380	64.380
Lagere bijdrage Omgevingsdienst ZHZ	36.000	49.000	63.000	63.000
Lagere kosten Jeugdgezondheidszorg (regiobijdrage bijdrage JGZ BDU tbv consortium)	47.000	47.000	47.000	47.000
Lagere dividenduitkering Eneco	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Hogere kosten Gezondheidszorg (bijdrage GGD)	-34.000	-52.000	-52.000	-52.000
Hogere/lagere uitvoeringskosten RSD (nacalculatie door RSD)	-30.200	2.000	2.000	2.000
- WMO - Verlaging benodigd budget o.b.v. 1e helft 2012	144.900	144.900	144.900	144.900
- Verwerking septembercirculaire	39.000	213.000	107.000	137.000
- Verwerken consequenties beheerplannen Kapitaalgoederen				
Harmonisatie en actualisering onderhoud beheerplan Gebouwen. Consequenties voor exploitatie en voorzieningen)	74.300	77.670	77.670	77.670
Rioleringen (meer kosten toegerekend aan rioolheffing, zonder dat dit consequenties heeft voor de opbrengst rioolheffing)	72.000	73.000	73.000	72.000
Verwerken consequenties beheerplannen Openbare Ruimte (incl. toerekening uren)	126.000	61.000	2.000	-103.000
Extra taakstellingen Openbare Ruimte	25.000	50.000	100.000	150.000
- Overige mutaties				
Rente over financieringstekort. (Mix van oorzaken met per saldo een positief effect in de jaren t/m 2015)	161.000	190.000	157.000	-40.000
Hogere lasten leerlingenvervoer doorrekening schooljaar '12-'13)	-53.000	-53.000	-53.000	-53.000
Pilot: Thuisbezorgen Identiteits- en rijbewijzen	-75.000	0	0	0
WMO: voorbereiding overheveling AWBZ-taken naar gemeente (SIP). Inkomsten via Alg Uitk.)	-99.000	0	0	0
Toevoegen kosten Brede School ca. binnen begroting (incl. verrekeningen) (1ste jaar minder onderhoud)	-50.021	-80.021	-80.021	-80.021
Minder toerekening uren aan bouwgrondprojecten door afronding lopende projecten	-110.000	-125.000	-185.000	-185.000
Totaal wijzigingen kapitaallasten, mutatie reserves en kleine mutaties tussen +50K en -50K	-118.984	-216.144	-280.627	-193.028
- Heroverweging taakstellingen				
Taakstelling bedrijfsvoering door regionalisering opschuiven en verlagen	0	0	-350.000	-100.000
Taakstelling voorzieningen en ondersteuning in 2016 verlagen	0	0	0	-150.000
- Woonlastenstijging				
Verhoging OZB-opbrengst (boven inflatoir) 2% in 14 en 2% in '15		90.000	180.000	180.000
Totaal mutaties en heroverwegingen sinds Kadernota's	356.339	761.308	279.349	237.948

2.5 Aandachtspunten

2.5.1 Taakstellingen

De meerjarenbegroting sluit structureel. Het past echter om expliciet te realiseren dat hier alleen sprake van is wanneer alle opgenomen taakstellingen ook in concrete haalbare maatregelen worden vertaald. In de jaarschijf 2016 is nog sprake van de volgende taakstellingen met een totale omvang van ruim € 1.700.000:

• Bedrijfsvoering in relatie tot regionalisering/opschaling	€ 500.000
• Bedrijfsvoering: overige taakstellingen (uit vorige jaren)	€ 248.000
• Brandweertaken	€ 325.000
• Ondersteuning en Voorzieningen ("verschraling" en Actieve burger)	€ 150.000
• Openbare Ruimte (versobering en Actieve burger)	€ 150.000
• Openbare Ruimte (aanbestedingsvoordelen)	€ 150.000
• Verhoging leges	€ 100.000
• Griffie	€ 100.000

Omdat een deel van deze taakstellingen nog niet specifiek genoeg zijn, zullen zij naar het oordeel van de toezichthouder, formeel mogelijk niet meetellen in de mate van het structureel sluitend zijn van de begroting. Dit kan consequenties hebben voor de beoordeling over al dan niet voortzetting van het preventieve toezicht door de provincie.

2.5.2 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie in welke mate het vermogen van een gemeente toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het beleid moet worden aangepast. Risico's wordt gekwantificeerd en afgezet tegen de beschikbare financiële capaciteit. Dit wordt uitgedrukt in een weerstandsratio.

Op basis van de uitgangspunten is het volgende weerstandsvermogen berekend.

Omschrijving		Molenwaard
Benodigd weerstandsvermogen	structureel	7.024.079
Benodigd weerstandsvermogen	eenmalig	2.993.113
Totaal benodigd weerstandsvermogen (B)		10.017.192
Af: beschikbaar weerstandscapaciteit (A)		8.906.870
Weerstandsratio (A/B)	Norm is 1	0,9

De ontwikkeling van het weerstandsvermogen is voor gemeente Molenwaard positief. In tegenstelling tot het afgelopen jaar zijn veel risico's in omvang kleiner geworden of zijn afgedekt binnen de begroting. Het is van belang een realistisch beeld te scheppen, zelfs wanneer er veel onzekerheden zijn in economische groei of op het gebied van grote schommelingen op macro-niveau. Hoewel de omvang van de reserves nauwelijks is toegenomen maar de risico's wel in omvang kleiner zijn geworden is de ratio omhoog gegaan.

	Begroting 2013	Begroting 2012	Rekening 2011	Begroting 2011
Weerstandsratio	0,9	0,6	0,9	0,9

Het weerstandsvermogen is ten opzichte van 2012 dus verbeterd. De onzekerheden omtrent de ontwikkeling van het gemeentefonds, de uitkomsten van de grondexploitaties en de kosten van de bedrijfsvoering zijn fors. Er is, vanwege allerlei exogene factoren, nauwelijks reden om een verdere verbetering van het weerstandsvermogen te verwachten.

Een uitgebreide analyse van de risico's en de weerstand is opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen (beheerdeel)

2.5.3 Sturing verbonden partijen

Aan de verbonden partijen zal in 2013 bijzondere aandacht worden besteed. De uitgangspunten hiervoor zijn vastgelegd in de Kadernota verbonden partijen die op 26 juni 2012 is vastgesteld.

Het toezicht op de verbonden partijen en in het bijzonder van de gemeenschappelijke regelingen krijgt in 2013 concreet invulling door:

- Het concentreren van de financiële en beleidsadvisering waardoor de kaderstellende en regierol van gemeenten op de gemeenschappelijke regeling wordt verstrekt.
- Standpuntbepaling van het college ten aanzien van de voorgestelde besluitvorming.
- Tijdig ten aanzien van de begroting en begrotingswijzigingen een conceptzienswijze aan de Raad voorleggen.
- Het daar waar nodig bespreken van de strategie en het beleid met de Raad en met eventueel andere Raden uit de regio. Vanzelfsprekend zal het bestuur/directie van de gemeenschappelijke regeling hiervoor worden uitgenodigd. Welke verbonden partijen hiervoor in aanmerking komen in 2013 wordt nog bepaald.

2.5.4 Sturing op projecten Kernprogramma

Inleiding

De grote fysieke projecten van Molenwaard zijn ondergebracht in het Kernprogramma. Een dynamische lijst van projecten welke 'een concrete fysieke ingreep in de buitenruimte tot gevolg hebben en waar gemeentelijke grond of financiën bij zijn betrokken'. Om de dynamiek van deze projecten voldoende aandacht te geven zijn deze projecten apart gezet en financieel zelfstandig gemaakt mede door de realisatie van een risicoreserve en is er de mogelijkheid van onderlinge verevening (raad 30 juni 2011).

Uitgangspunten voor sturing Kernprogramma

Diverse beleidsdocumenten liggen aan de basis voor de sturing op deze projecten. Deze documenten bieden een globaal kader waarbinnen projecten ten uitvoer kunnen worden gebracht. Dit zijn:

- a) *Toekomstvisie*: Visie om kernwaarden te behouden.
- b) *Structuurvisies*: Bieden inzicht in de gewenste (ruimtelijke) ontwikkeling met een concreet uitwerkingsprogramma met projecten en uitwerkingsvraagstukken.
- c) *Nota Grondbeleid*: De Nota Grondbeleid van maart 2012 legt de basis voor een transparante en eenduidige werkwijze bij de uitvoering van het grondbeleid.

Kaderstelling

Op basis van de beleidsdocumenten is het aan de raad om de inzet en afbakening van een project te richten en vervolgens specifieke politiek relevante kaders te stellen. Vervolgens kan de raad sturen op deze kaders. Daarvoor zijn de volgende afspraken in juni/juli 2012 vastgelegd:

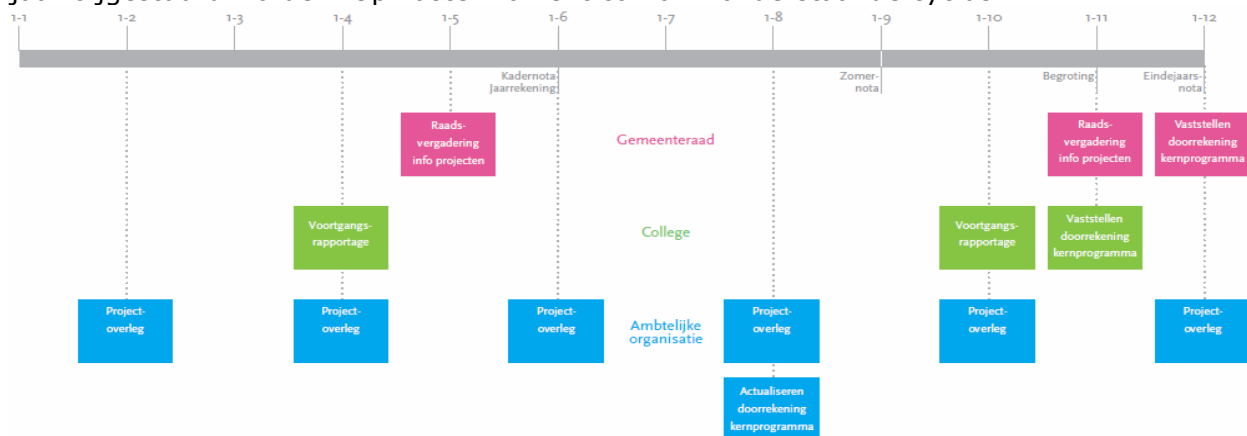
- a) Grote projecten opdelen in fasen. Bij kredietaanvragen wordt krediet verleend per fase. Iedere afsluiting van een fase is een heroverwegingsmoment.
- b) Bij een nieuw initiatief wordt de raad gevraagd kaders te stellen. Hiervoor worden keuzemogelijkheden aangereikt en consequenties in beeld gebracht.
- c) Bij projecten met grote financiële impact (projectkosten van meer dan € 2,5 miljoen) wordt de financiële raming van het project extern getoetst.
- d) De gemeenteraad wordt twee keer per jaar geïnformeerd over de projecten tijdens separate raadsvergaderingen. Tijdens deze avonden wordt ingezoomd op de voortgang van projecten, de risico's en de financiën.
- e) Nieuwe projecten kunnen toetreden tot het Kernprogramma onder voorwaarden dat het project voortvloeit uit gemeentelijke doelen zoals vastgesteld in kaderstellende beleidsstukken, er een goedgekeurde projectbrief is, het project past binnen de definitie en het project bij aanvang financieel zelfstandig met een gedegen dekking.

Wijze van uitvoeren

Om ruimte te bieden voor sturing worden projecten op gestandaardiseerde wijze uitgevoerd. Daarvoor is juni/juli 2012 een Werkwijzer Projecten vastgesteld. De hoofdlijn van deze werkwijzer is projecten opdelen in 5 fasen en kredietaanvragen per fase waardoor de raad bij iedere stap in het project betrokken is:

- Initiatiefase:** Bedoeld om een oplossingsrichting te bepalen voor een probleem. Deze fase sluit af met een projectbrief voor het college en initiatiefvoorstel voor de raad. Het initiatiefvoorstel bevat keuzerichtingen en consequenties.
- Definitiefase:** Bedoeld om overeenstemming te bereiken over de aanpak. De definitiefase sluit af met een projectcontract tussen college en organisatie en een definitievoorstel voor de raad. Het definitievoorstel bevat een uitgewerkte aanpak en nadere verkenning van de haalbaarheid.
- Ontwerpfase:** Bedoeld om een oplossingsrichting uit te werken tot een concreet voorstel geschikt voor uitvoering. De laatste fase voordat er daadwerkelijk iets fysieks gerealiseerd wordt. Deze fase sluit af met een ontwerpvoorstel voor de raad.
- Realisatiefase:** Bedoeld om het gewenste resultaat binnen de beschikbare middelen en gestelde tijd te realiseren. Gedurende deze fase wordt twee keer per jaar gerapporteerd over de voortgang. Deze fase sluit af met oplevering van het resultaat.
- Afsluitingsfase:** Bedoeld om het resultaat te borgen. Deze fase sluit af met een overdrachtsdocument waarin de belangrijke informatie beschikbaar wordt gesteld en het proces wordt geëvalueerd.

Op basis van de beleidsdocumenten en de specifieke politieke kaders kan gedurende het jaar bijgestuurd worden. Op vaste moment conform onderstaande cyclus.

Realisatie van doelstellingen

De projecten vallend onder het Kernprogramma leveren een bijdrage aan de veranderprogramma's op het gebied van wonen, voorzieningen en economische dragers.

Overzicht projecten*	Bijdrage aan veranderprogramma
1. Dorpshart Bleskensgraaf	Wonen, Voorzieningen
2. Bleskensgraaf-oost	Wonen
3. Bedrijventerrein Melkweg Bleskensgraaf	Economische dragers
4. Inbreidingslocatie Hofwegen 27 Bleskensgraaf	Wonen
5. Inbreidingslocatie Hofwegen 39 Bleskensgraaf	Wonen, Economische dragers
6. Herbestemmings gemeentehuis Bleskensgraaf	Wonen, Voorzieningen
9. Groot-Ammers Zuid-oost	Wonen
10a. Hof van Groot-Ammers (herstructurering G-A)	Wonen, Voorzieningen
10b. Aan de Wetering (herstructurering G-A)	Wonen
10c. Slagen van Graafland (herstructurering G-A)	Wonen
11. Herbestemming Platanen Groot-Ammers	Wonen
13. Voorstraat-zuid Groot-Ammers	Wonen
14a. Bedrijventerrein Gelkenes-west G-A	Economische dragers
14b. Bedrijventerrein Gelkenes-oost Groot-Ammers	Economische dragers
16. De Boomgaard Groot-Ammers	Wonen
17. Molenaarsgraaf-oost	Wonen
19a. Brede School Nieuw-Lekkerland	Voorzieningen
19b. d'Ouwe School Nieuw-Lekkerland	Wonen
19c. Park Hoge Boezem Nieuw-Lekkerland	Wonen
19d. Zijdewinde Nieuw-Lekkerland	Voorzieningen
19e. Tweemaster Nieuw-Lekkerland	Wonen
20a. Uitplaatsing voetbalvelden/Barkstraat NLL	Voorzieningen
20b. Ontwikkeling De Compagnie Nieuw-Lekkerland	Wonen
22. Revitalisering winkelcentra Nieuw-Lekkerland	Wonen, Voorzieningen
24. Schoolstraat Nieuwpoort	Wonen
25. Vlietstraat Nieuwpoort	Wonen
26a. Woonleefhart Nieuwpoort/Langerak	Wonen, Voorzieningen
26b. Langerak-zuid	Wonen
26c. Vertreklocatie Eben Haëzer Langerak	Wonen
26d. Vertreklocatie De Knotwilg Langerak	Wonen
26e. Realisatie sportcomplex Woonleefhart	Voorzieningen
26f. Realisatie brede school Woonleefhart	Voorzieningen
28a. Verplaatsing 't Trefpunt Oud-Alblas	Voorzieningen
28b. Woningbouw vertreklocatie 't Trefpunt	Wonen
29. Herstructurering Insigne Oud-Alblas	Wonen, Voorzieningen
30. Sportpark Souburgh Oud-Alblas	Voorzieningen
32. Randweg Streefkerk	Wonen, Economische dragers
33. Kooikerspad Streefkerk	Wonen
34. Centrumontwikkeling Streefkerk	Wonen, Voorzieningen
35a. Verplaatsing De Haveling Wijngaarden	Voorzieningen
35b. Woningbouw vertreklocatie De Haveling	Wonen
36. Woningbouw Wijngaarden-west	Wonen
38. Herinrichting sportvelden VVAC Ottoland	Voorzieningen
39. Ontwikkeling brandweerkazerne Oud-Alblas	Wonen
40. Plan Langerak-oost	Wonen

* Nummers corresponderen met nummers Kernprogramma.

LEESWIJZER

De Programmabegroting 2013-2016 is opgebouwd uit twee delen.

BELEIDSDEEL. Een gescheiden onderdeel van de begroting, dat ingaat op de veranderingen die de gemeenteraad voor de komende periode voor ogen heeft. Hierin worden de belangrijke keuzes van de gemeenteraad duidelijk in de zin dat daar de te bereiken maatschappelijke effecten van het gevoerde beleid beschreven staan, compleet met inspanning en inzet van middelen.

Het beleidsdeel van de programmabegroting bestaat, naast een Inleiding/Aanbieding uit:

- Zes programma's gericht op het bereiken van verandering binnen thema's
- Een DIN per programma gebaseerd op veranderdoelen uit de Strategische Visie. Een DIN is een Doel-InspanningenNetwerk. Hierin wordt in de vorm van een schema ingegaan op de boven genoemde vragen. De DIN gaat in op het hoger doel, die vervolgens SMART worden gemaakt (domein van de raad). Aan deze SMART doelen worden concrete inspanningen gekoppeld (domein college).
- Toelichtende beleidsteksten.
- Gerelateerde budgetten. Per programma wordt aangegeven hoeveel geld met de veranderdoelen is gemoeid.

BEHEERDEEL. Het tweede deel van de begroting (separaat) met daarin de Hoofdstukken, de Paragrafen en de Bijlagen.

Hoofdstukken: Dit zijn de tien hoofdstukken zoals deze ook in de BBV worden genoemd. Per hoofdstuk worden steeds meerjarig de lasten en baten weergegeven afgezet tegen de begroting van het voorgaande jaar. Op hoofdlijnen worden ook de belangrijkste verschillen geanalyseerd.

Na deze cijfermatige weergave en analyse volgt steeds een paragraaf met relevante ontwikkelingen binnen de betreffende taakvelden en een paragraaf met meetgegevens, kengetallen en andere relevante gegevens gepresenteerd.

De opbouw is dus steeds:

1. Financieel overzicht
2. Toelichting en analyse verschillen
3. Relevante ontwikkelingen
4. Kengetallen en meetgegevens

Paragrafen. Dit zijn de verplichte begrotingsparagrafen:

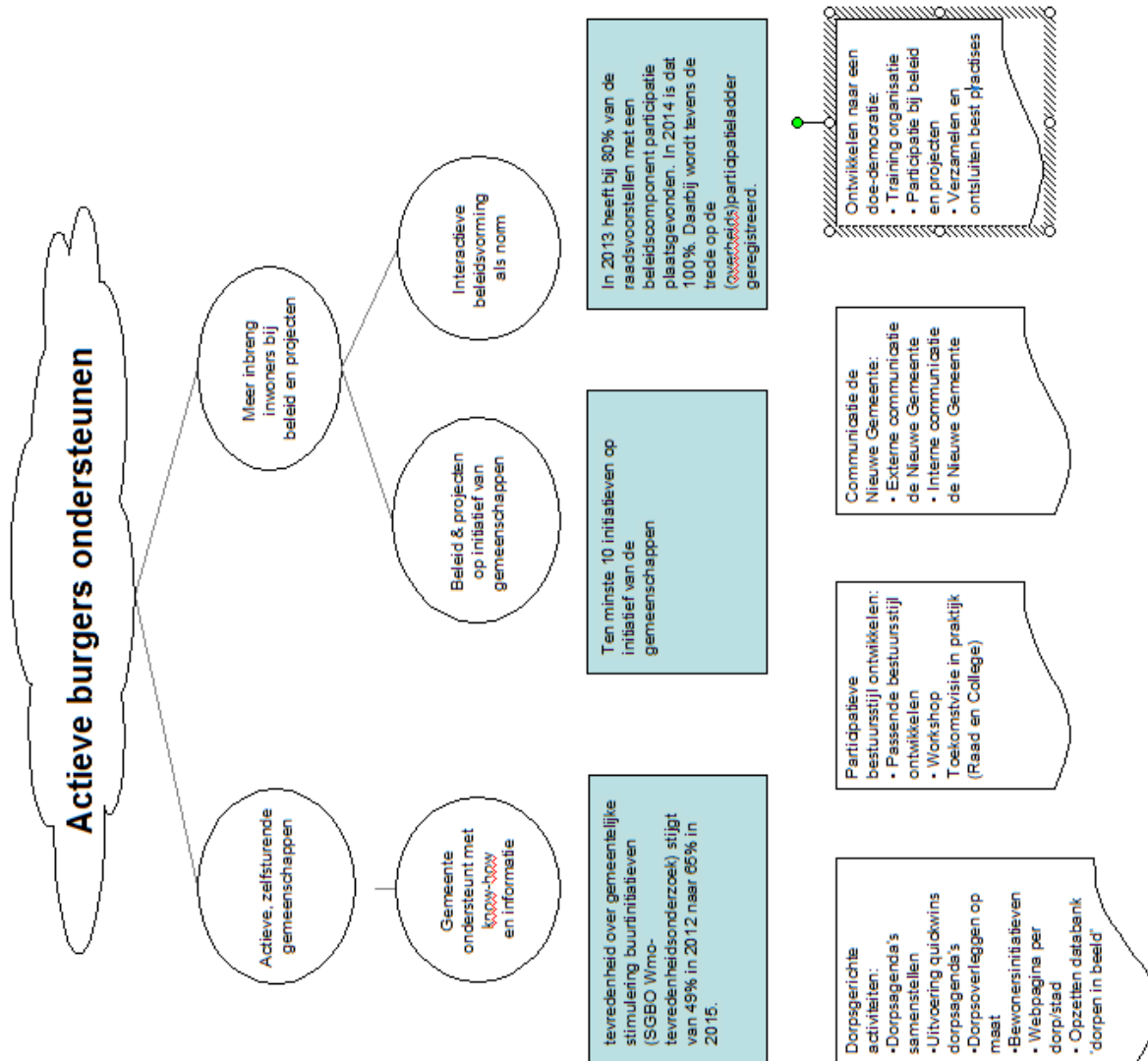
- In de paragraaf weerstandsvormen wordt een indicatie gegeven van de mate waarin het vermogen van de gemeenten toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het beleid moet worden aangepast.
- De paragraaf verbonden partijen biedt inzicht in de deelname van de gemeenten aan de gemeenschappelijke regelingen en de actuele stand van zaken.
- De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen bevat een beschrijving van de gemeentelijke kapitaalgoederen.
- In de paragraaf grondbeleid worden ontwikkelingen en stand van zaken aangegeven voor de verschillende bouwgrondexploitatieplannen.
- De paragraaf financiering beschrijft de uitvoering en actuele ontwikkelingen van het financieringsstatuut. In dat statuut worden de kaders aangegeven voor de financieringsfunctie van de gemeente.
- De laatste paragraaf gaat in op de lokale heffingen. Deze paragraaf geeft een overzicht van de totale woonlasten in relatie tot gemeentelijke heffingen en belastingen. Ook komt het kwijtscheldingsbeleid aan de orde.

Bijlagen. In de Bijlagen zijn vervolgens de Financiële begroting, de Begroting in één oogopslag (BIEO), een overzicht van de bezuinigingsmaatregelen zoals genoemd in de Kadernota 2013 en een overzicht van de projecten uit het Kernprogramma terug te vinden.

PROGRAMMA 'S

1. Actieve Burgers, ondersteunende gemeente

ER-doelen

Sub-doelen

Resultaten

**Inspanningen
2013**

1.1 Visie: wat wil de gemeente bereiken?

De Nieuwe Gemeente: de gemeente Molenwaard wil zich ontwikkelen tot *de nieuwe gemeente*. Daarbij wordt de relatie tussen de gemeente en de samenleving van een technocratische bestuurscultuur naar werken in de doe-democratie. De gemeente gaat denken en handelen vanuit haar inwoners. De dorpen en stad staan daarbij centraal als ontmoetingspunt van waaruit de ontwikkeling van het dorp / de stad gestalte krijgt.

Dat vraagt om anders denken en anders werken. Denken in kansen en het denken in risico's, regels en beleid loslaten. Niet de gemeente bepaalt beleidsmatig wat goed is, maar steeds meer de inwoner zelf. De kunst van het loslaten is daarbij van groot belang. Tegelijk moet ook de kunst van het ondersteunen worden ontwikkeld. Dat wil zeggen kansrijke initiatieven en energieke groepen in de maatschappij vinden en daarop focussen. Het gemeentebestuur en het ambtelijk apparaat zullen daarvoor ondernemender, slagvaardiger en creatiever moeten worden. Dichtbij de burger innovatief en oplossingsgericht aan de slag gaan, vooral nu het werkkapitaal steeds minder bestaat uit financiële middelen maar juist wordt gevormd door de kracht van de samenleving zelf.

Welke vormen passen bij deze andere aanpak gaan we, gemeente, inwoners en partners, met elkaar ontwikkelen en ontdekken. Dat is het doel van dit programma.

1.2 ER-doelen: wat moet betER, mooiER, mindER enz.

Actieve zelfsturende gemeenschappen

Gemeenschappen (dorpen en stadje) en kleinere sociale verbanden zoals verenigingen nemen en krijgen de ruimte om meer zelf vorm te geven aan de kwaliteit van hun leven en de leefomgeving. Zij weten immers het beste wat ze willen, wat zij daar zelf aan kunnen bijdragen en wat zij van de gemeente verwachten. De gemeente kan mensen toerusten en ondersteunen in het nemen en dragen van deze verantwoordelijkheid.

Geen beleid & projecten zonder participatie

Een grotere invloed van de burger door het ondersteunen van initiatieven en een zo vroeg mogelijk burgerparticipatie in project- en beleidsontwikkeling. Een doe-democratie waarbij de gemeente participeert in de initiatieven van de inwoners. En niet de gemeente bepaalt wat beleidsmatig wat goed is maar steeds meer de inwoner zelf.

1.3 Subdoelen en resultaten: waar stuurt de raad op en wat wil de raad bereiken?

Gemeente ondersteunt met know-how en informatie

Om actieve burgers en zelfsturende gemeenschappen te ondersteunen ontsluit de gemeente beschikbare informatie en stelt haar know-how ter beschikking, en bevordert dat partijen met elkaar in contact komen en (gaan) samenwerken. De gemeente bouwt kennis know-how door middel van het ondersteunen van gemeenschappen.

Beleid en projecten op initiatief van gemeenschappen

De gemeente biedt een inspirerend platform voor maatschappelijke initiatieven en ideeën die kunnen rekenen op een breed draagvlak. De plannen en het beleid dat daaruit voortvloeit wordt door de gemeente ondersteunt.

Inwoners worden zo vroeg mogelijk betrokken bij project- en beleidsontwikkeling. De vorm die daarbij wordt gekozen is afgestemd op de betrokken inwoners, organisaties en thematiek.

Interactieve beleidsvorming

Inwoners worden zo vroeg mogelijk betrokken bij project- en beleidsontwikkeling. De vorm die daarbij wordt gekozen is afgestemd op de betrokken inwoners, organisaties en thematiek.

Indicator: tevredenheid over gemeentelijke stimulering buurtinitiatieven (SGBO Wmo-tevredenheidsonderzoek) stijgt van 49% in 2012 naar 65% in 2015.

Indicator: In 2013 ten minste 10 initiatieven die voortkomen uit de gemeenschap. (registratie aantal trajecten op maatschappelijk initiatief met gemeente als participant)

Indicator: In 2013 heeft bij 85% van de raadsvoorstellen met een beleidscomponent participatie plaatsgevonden. In 2014 is dat 100%. Daarbij wordt tevens de trede op de (overheids)participatieladder geregistreerd. Als niet beleidsmatig gelden bijvoorbeeld de jaarrekening, uitkomsten van rekenkameronderzoek, benoemingen van bestuurders in GR-en ed.

1.4 Inspanningen: wat gaat het college uitvoeren?

Hieronder worden inspanningen benoemd inspanningen die bedoeld zijn om burgers daar waar nodig te activeren, en de ondersteunende rol van de gemeente uit te werken en vorm te geven.

Dit programma heeft een directe relatie met de financiële ruimte van € 100.000,- die de gemeente jaarlijks structureel beschikbaar heeft voor dorpsinitiatieven. De in dit programma benoemde maatregelen zijn uiteindelijk mede bedoeld om dorpsinitiatieven te genereren en inwoners in de uitvoering van hun gezamenlijke plannen te ondersteunen. Deze plannen, de dorpsinitiatieven, kunnen dan uit dit structurele budget worden gefinancierd.

Het is dus een programma wat vraagt om een op de initiatiefnemer afgestemde aanpak. Soms vraagt deze relatief veel ondersteuning, soms weinig tot niets. We gaan er in ieder geval vanuit dat inwoners naar verloop van tijd vaardiger worden in het zelf op touw zetten van initiatieven. Daar kan de gemeente zich dan terugtrekken. Daarmee is dit programma per definitie tijdelijk. Immers zodra deze doelen bereikt zijn kan het programma worden opgeheven.

De hieronder benoemde inspanningen zijn erop gericht om in 2013 een aantal stappen in de gewenste richting te zetten.

Wat gaan we doen?	Wat is het product/resultaat?	Kosten anders dan ambtelijke inzet
Dorpsgerichte activiteiten		
1. Dorpsagenda's samenstellen	Dorpsagenda's met draagvlak	€ 10.000,-
2. Uitvoering quick wins dorpsagenda's	Concrete zichtbare resultaten	
3. Dorpsoverleggen op maat	Dorpsoverleggen aansluitend op inzet en behoefte gemeenschap	€ 10.000,-
4. Bewonersinitiatieven	Ondersteuning van bewonersinitiatieven (informatie, know-how, eventueel financieel)	€ 5.000,-
5. Webpagina per dorp/stad	Webpagina per dorp/stad	€ 15.000,-
6. Opzetten databank 'Dorpen in beeld'	Overzichtelijk informatieontsluiting per dorp/stad voor intern en extern gebruik	€ 10.000,-

Ontwikkelen naar een doe-democratie		
7. Training organisatie	Training werken vanuit de Toekomstvisie (beleidsm.) Training werken vanuit de Toekomstvisie (management)	€ 20.000,-
8. Participatie bij beleid en projecten	Ondersteuning van (beleids)trajecten uit de andere programma's. Praktische zaken als zaalhuur etc.	€ 30.000,-
9. Verzamelen en ontsluiten <i>best practices</i>	Systematische inzet van participatie-instrumenten	
Participatieve bestuursstijl ontwikkelen		
10. Passende bestuursstijl ontwikkelen	Voorlichting/training organisatie Ontwikkeling ondersteuningsvormen	PM
11. Workshop Toekomstvisie in praktijk (college en raad)	Door raad en college gedeelde bestuursstijl Workshop	PM
Communicatie de Nieuwe Gemeente		
12. Externe communicatie over de Nieuwe Gemeente	Uitingen via diverse media en gericht op verschillende doelgroepen.	
13. Interne communicatie over de Nieuwe Gemeente	Meenemen van de organisatie in de ontwikkeling.	

1.5 Afstemming met andere programma's

Het programma 'Actieve burgers ondersteunen' biedt kaders voor en invulling aan de werkwijze binnen de andere programma's. Dit programma ondersteunt in het realiseren van de inhoudelijke doelen door het toepassen van een vernieuwende aanpak.

Dit programma geeft hiermee ook invulling aan de pijler burgerparticipatie en dienstverleningsarrangementen (uitgezonderd levering van producten) zoals opgenomen in Molenwaard Nabij. Het programma wordt in samenhang met Molenwaard nabij opgepakt.

Participatie in de zin van de Participatiewet, Wmo enz. maakt geen onderdeel uit van dit programma maar behoort tot het programma Ondersteuning.

2. Wonen

Passend wonen in een veilige en comfortabele woonomgeving

ER-doelen

Passend woningaanbod voor alle inwoners en mensen met binding

Zo lang mogelijk wonen in de eigen woning

Veilige woonomgeving

Comfortabele woonomgeving

Sub-doelen

Nieuwbouw sluit aan op woonwensen inwoners

Toegankelijke woningen

Toegankelijke woonomgeving voor alle inwoners

Inwoners dragen door gedragsverandering bij aan verkeersveiligheid

Inwoners dragen actief bij aan sociale veiligheid

Involed van inwoners op fysieke inrichting van de woonomgeving

Resultaten

100% nieuwbouw sluit aan op woonwensen inwoners

900 toegankelijke woningen in de periode 2008-2015

100% van de herinrichtingen is toegankelijk voor mindervaliden

Afname van 50% ernstige verkeersslachtoffers

4 burgerinitiatieven

75 % van de inwoners is tevreden over de woonomgeving

Inspanningen 2013

- Opstellen regionale Woonvisie AV
- Opstellen woonvisie Molenwaard
- Opstellen Woningbouwprogramma Molenwaard
- Herijking Kernprogramma
- Prestatieafspraken met corporaties herzien

- Uitvoeren Pact van Bleskensgraaf
- Woningbouwprojecten Kernprogramma
- Prestatieafspraken met corporaties herzien
- Ruimte in gemeentelijke regelgeving voor woningaanpassingen in het kader van mantelzorg

- Alle plannen worden ter toetsing voorgelegd aan de WfMO raad Molenwaard

Uitvoeren regionaal programma gedragsbeïnvloeding verkeersdeelnemers

Ondersteuning burgerinitiatieven

Pilot Dorpsplan Openbare Ruimte

2.1 Visie: wat wil de gemeente bereiken?

Molenwaard wil woningen en een woonomgeving bieden waarin onze inwoners zich comfortabel en veilig voelen en waar het aanbod aan voorzieningen op maat is. We willen voldoende woningen kunnen bieden voor mensen die hier al wonen en hier willen blijven en aan mensen die een binding hebben met de gemeente.

2.2 ER-doelen: wat moet betER, mooiER, mindER enz.

Onze inwoners moeten de mogelijkheid hebben om daar te wonen waar zij willen, in een woning die bij hen past. De woonwens en het eigen dorp/stad als woonplaats staat centraal in ons woonbeleid.

We zetten in op meer levensloopbestendige woningen en op meer zorg aan huis.
We willen meer particulier initiatief in de woonomgeving.

2.3 Subdoelen en resultaten: waar stuurt de raad op en wat wil de raad bereiken?

Nieuwbouw sluit aan op woonwensen inwoners

Bij ontwerp en realisatie van nieuwbouwwoningen dienen de woonwensen van de inwoners uitgangspunt te zijn.

Indicator:

Gemeentelijke projecten en projecten die via prestatieafspraken door corporaties worden gerealiseerd, voldoen aan de kwaliteits- en kwantiteitscriteria die in het gemeentelijk woningbouwprogramma zijn vastgesteld.

Toegankelijke woonomgeving voor alle inwoners

Woningen en woonomgeving dienen voor minder validen voldoende toegankelijk te zijn.

Indicator: Mate waarin bij herinrichting van de openbare ruimte rekening wordt gehouden met minder validen.

Inwoners dragen door gedragsverandering bij aan verkeersveiligheid

Indicator: Afname van 50% ernstige verkeersslachtoffers

Inwoners dragen actief bij aan sociale veiligheid

Indicator: Aantal initiatieven (minimaal 1 per jaar)

Invloed van inwoners op fysieke inrichting van de woonomgeving

Onze inwoners moeten zelf kunnen bepalen wat zij belangrijk vinden in de openbare ruimte in hun directe woonomgeving mits zij bereid zijn hier ook zelf een bijdrage in leveren.

Indicator: Mate waarin de inwoners tevreden zijn over hun woonomgeving.

2.4 Inspanningen: wat gaat het college uitvoeren?

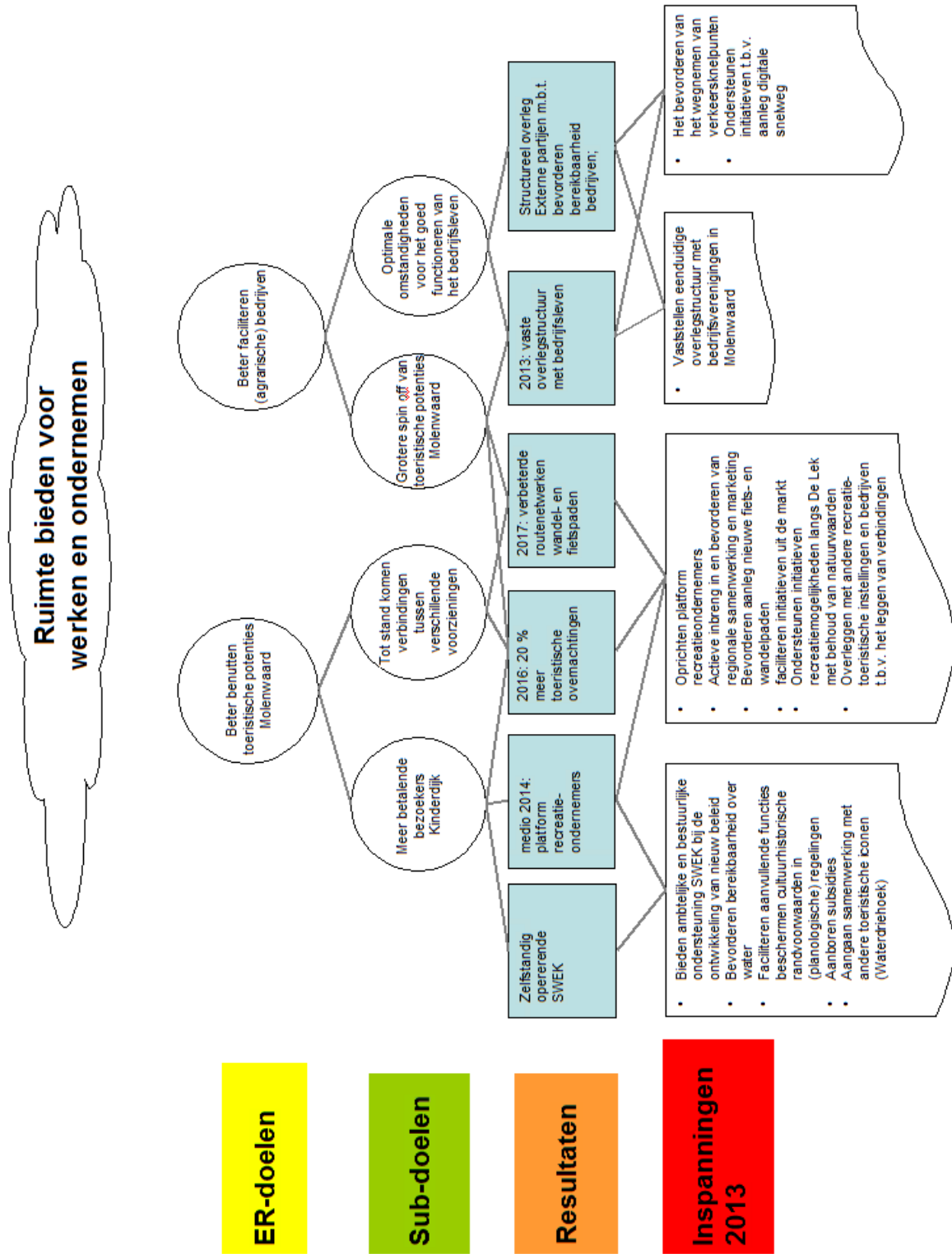
Wat gaan we doen?	Wat is het product/resultaat?	Kosten anders dan ambtelijke inzet
Regionale woonvisie, waarin opgenomen verdeling woningaantallen	<ul style="list-style-type: none"> • Woonvisie regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden • woonwensenonderzoek Molenwaard 	
In aansluiting op de Toekomstvisie Molenwaard wordt het woonbeleid uitgewerkt in een woonvisie Molenwaard met daarin woningbouwprogramma per kern.	<ul style="list-style-type: none"> • Woonvisie Molenwaard • Woningbouwprogramma Molenwaard • Waar nodig op basis hiervan herijking van Kernprogramma 	€ 25.000,-
Herijking prestatieafspraken met woningcorporaties	<ul style="list-style-type: none"> • Realisatie door corporaties van een deel van het gemeentelijk woningbouwprogramma • Investerings door corporaties in de woonomgeving 	
Woningbouwprojecten Kernprogramma (zie hiervoor het overzicht onder 2.5.4. van de inleiding (sturing op het Kernprogramma))	<ul style="list-style-type: none"> • Uitgifte van bouwgrond voor woningen • Realisatie van een deel van het gemeentelijk woningbouwprogramma 	
Uitvoeren Pact van Bleskensgraaf (afspraken over diverse vormen van wonen voor ouderen en andere zorgbehoevenden)	Vertaling Pact in prestatieafspraken en gemeentelijk woningbouwprogramma	
Gemeentelijke regelingen waar nodig aanpassen om woningaanpassingen te vergemakkelijken	Aangepaste bestemmingsplannen en gronduitgiftecriteria	
Om verkeersdeelnemers bewust te maken van hun deelname aan het verkeer wordt in regionaal verband een breed scala van activiteiten ontplooid, waaronder de projecten "School op Seef", "Op weg naar school", Totally Traffic, Broemcursus, verkeerseducatie voor verschillende doelgroepen, verkeersquiz, etc.	Gedragbeïnvloeding verkeersdeelnemers	
Ondersteuning burgerinitiatieven op gebied van sociale veiligheid	Initiatieven vanuit de samenleving op het gebied van buurtpreventie en de aanpak van kleine ergernissen zoals hondenpoep.	

2.5 Afstemming met andere programma's

Het programma Wonen heeft een relatie met het programma Voorzieningen. De aanwezigheid van voorzieningen bepaalt mee de tevredenheid over de woonomgeving.

In het Programma Wonen zijn doelen opgenomen gericht op toegankelijke woningen en woonomgeving. Hiervoor is al gewezen op het belang van toegankelijke woningen en leefomgeving zodat individuen met beperkingen en een ondersteuningsvraag zo min mogelijk praktische belemmeringen ervaren in het functioneren in en om de woning. Hier ligt een duidelijke relatie met het programma Ondersteuning.

3. Economische dragers

3.1 Visie: wat wil de gemeente bereiken?

In een periode waarin het bedrijven economisch minder gaat kan de inbreng van de lokale overheid van evident belang zijn. Voldoende werk en inkomen zijn, voor de aantrekkelijke gemeente die wij willen zijn, niet weg te denken uit het pallet van voorzieningen.

Vanuit deze gedachten zal de gemeente Molenwaard zich inspannen om samen met het bedrijfsleven daarvoor de nodige randvoorwaarden te creëren.

Op het terrein van het toerisme biedt de Alblasserwaard in het algemeen en Molenwaard in het bijzonder grote potenties. De kwaliteiten van het werelderfgoed Kinderdijk zijn genoegzaam bekend maar ook het plattelandstoerisme kan vanwege de aanwezigheid van de vele molens en het typische Hollandse landschap bogen op bijzondere kwaliteiten. Wij zien mogelijkheden om deze kwaliteiten beter te benutten.

3.2 ER-doelen: wat moet betER, mooiER, mindER etc.

Het beter benutten van de toeristische potenties van Molenwaard

De toeristische potenties van Molenwaard zijn nog lang niet volledig benut. Het gaat hierbij om de potenties van het Werelderfgoed Kinderdijk en van de rest van de gemeente. Kinderdijk richt zich op andere bezoekersgroepen (veel buitenlandse toeristen) dan de rest van het gebied dat vooral potentie heeft op het gebied van plattelandstoerisme (kort verblijf en dagrecreatie). Het leggen van verbindingen tussen de twee verschillende bezoekersstromen zal daar waar mogelijk worden bevorderd opdat beide elkaar kunnen versterken. Dat alles binnen een speelveld dat wordt gemarkeerd door de fysieke bereikbaarheid van Kinderdijk, de cultuurhistorische waarden van het gebied en de financiële middelen.

Het beter faciliteren van lokale (agrarische) bedrijven

Ten aanzien van het bedrijfsleven kenmerkt het gebied zich door een vierdeling tussen reguliere bedrijven, watergebonden bedrijven, detailhandels- en agrarische bedrijven. Het belangrijkste doel is die randvoorwaarden te creëren die het werken en ondernemen kunnen ondersteunen en bevorderen.

Een goede communicatie tussen bedrijfsleven en gemeente is uiteraard van groot belang.

Voor het kunnen realiseren van deze doelen zal meer de samenwerking worden gezocht en bevorderd met en tussen verschillende partijen. Daarbij horen naast de lokale bedrijven ook diverse instanties buiten het gebied van Molenwaard. Toerisme en economie zijn immers per definitie geen beleidsvelden die bij de gemeentegrenzen ophouden. Een regionale aanpak zal daarom worden bevorderd. Het schaalniveau daarvan zal afhankelijk kunnen zijn van de beoogde doelstellingen en kan dus verschillen per onderdeel.

3.3 Subdoelen en resultaten: waar stuurt de raad op en wat wil de raad bereiken?

Meer betalende bezoekers Werelderfgoed Kinderdijk

Ten behoeve van het stimuleren van een gezonde bedrijfsvoering van het werelderfgoed is het noodzakelijk dat het aantal betalende bezoekers aan Kinderdijk zal toenemen.

Indicator:

Aantal betalende bezoekers in Kinderdijk

Grotere spin-off toeristische potenties

Voor de rest van Molenwaard is het de bedoeling dat door de investeringen in omgevingsfactoren het aantal overnachtingen zal gaan stijgen.

Indicator:

Aantal overnachtingen

Bevorderen oprichting platform recreatieondernemers

Ook het doen oprichten van een platform van recreatieondernemers is als doel geformuleerd.

Indicator:

Het hebben van een platform (per medio 2014).

Het verbeteren van de contacten met lokaal bedrijfsleven

Vanwege de faciliterende rol van de overheid op dit beleidsterrein is inzicht in wat er speelt bij de verschillende bedrijven van belang. Daarop kan het gemeentelijk dienstenaanbod worden afgestemd. Daarom zal worden geïnvesteerd in de overleg- en communicatiestructuur tussen bedrijfsleven en Molenwaard. Ook de mogelijkheden tot verbetering van de inzet van de eigen organisatie ten behoeve van het bedrijfsleven zal nader worden onderzocht.

Indicatoren:

- aantal periodieke overleggen met het bedrijfsleven
- periodieke evaluatie overleggen/tevredenheid bedrijfsleven met overleggen.

Faciliteren van de groei /ontwikkeling van bedrijven

Om het bedrijfsleven beter te faciliteren dient primair te worden ingezet op het bereiken van een goede communicatie met het bedrijfsleven; basis hiervoor is het opzetten van een goede communicatiestructuur. Daarnaast is een goede digitale en fysieke infrastructuur essentieel voor een goede bedrijfsvoering van bedrijven. Beide inspanningen kunnen bijdragen aan het aantrekkelijk maken van de gemeente als vestigingsplaats.

Bij de haalbaarheid van deze doelstellingen dient te worden overwogen dat het feitelijk kunnen realiseren ervan niet slechts alleen door Molenwaard kan worden geëffectueerd. Dit heeft te maken met de mogelijkheden en bereidheid die bedrijven en instellingen zelf hebben. De focus van Molenwaard ligt derhalve primair op het bevorderen dat veranderingen en verbeteringen worden bereikt door met name de samenwerking tussen en afstemming met bedrijven te bevorderen. Recente ontwikkelingen op het gebied van aanleg van glasvezel in onrendabele gebieden zullen hierbij worden meegewogen.

3.4 inspanningen: wat gaat het college in 2013 uitvoeren?

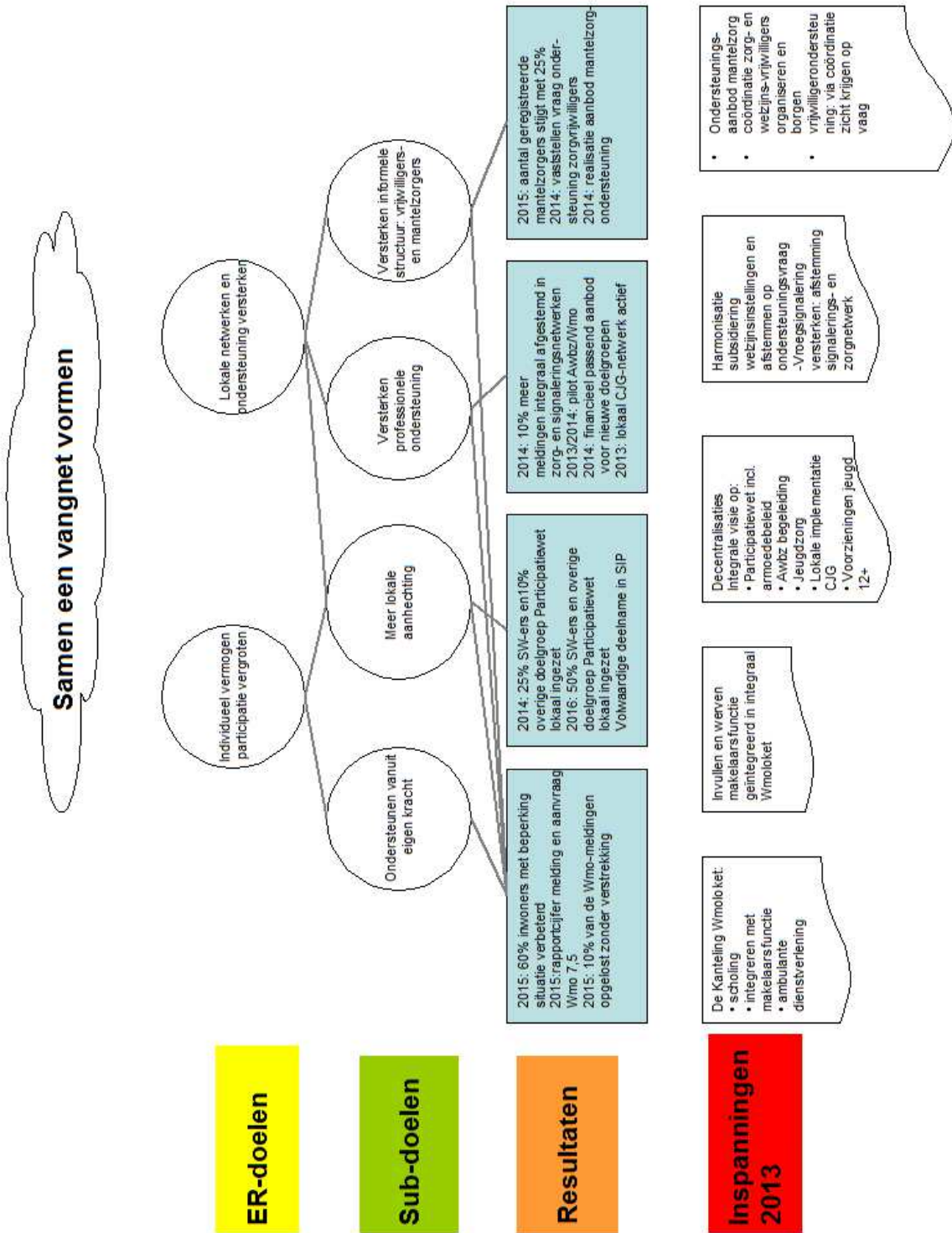
Wat gaan we doen	Wat is het product/resultaat?	Kosten anders dan ambtelijke inzet
Bieden ondersteuning SWEK bij verdere toeristische ontwikkeling	Gezonde exploitatie van Werelderfgoed Kinderdijk op basis waarvan Stichting zelfstandig kan draaien	Eventuele kosten te dekken uit opbrengst verkoop 1 ^e steiger
Faciliteren proces ontwikkeling gebiedsvisie door SWEK	Het hebben van een gebiedsvisie in 2013 waarin alle belangen integraal zijn afgewogen (financiëel, cultuur, landschap, natuur. Verkeer en vervoer over water, parkeren etc.)	Eventuele kosten worden gedekt uit opbrengst verkoop 1 ^e steiger.
Bevorderen bereikbaarheid over water van Kinderdijk.	Nieuwe afspraken van SWEK met vervoerbedrijven	
Aangaan samenwerking met andere toeristische iconen (Waterdriehoek)	Het participeren in een overlegstructuur met Dordrecht, Biesbosch en Rotterdam in het kader van het project Waterdriehoek	€ 5.000,-
Inventariseren toeristische overnachtingen in Molenwaard	Inzicht in aantal overnachtingen en overnachtingsmogelijkheden	
Bevorderen van en participeren in regionale samenwerking en marketing AV	Regionaal beleid en een regionaal platform met overheden, investeerders en ondernemers als basis voor de toeristische ontwikkeling van Molenwaard.	€ 5.000,-
Vaststellen eenduidige dienstverlenings- en overlegstructuur met bedrijfsleven	Gestructureerde dienstverlening, overleg en communicatie	
Faciliteren initiatieven aanleg digitale snelweg voor (bedrijfsterreinen) Molenwaard; onderzoeken mogelijkheden aansluiten onrendabele gebieden.	Het hebben van glasvezel of vergelijkbare voorziening in geheel Molenwaard	
Het bevorderen van een goede fysieke ontsluiting van bedrijven en bedrijventerreinen 2013 e.v.	Afstemming en overeenstemming met wegbeheerders over wegnemen knelpunten	Geen Voor lokale wegen zie voorziening wegen

3.5 Afstemming met andere programma's

De beleidsvelden economie en toerisme hebben duidelijke raakvlakken met andere programma's. Zo kunnen er duidelijke relaties liggen met programma's Landschap en Wonen. Daar waar de programma's elkaar raken of beïnvloeden zal een goede afstemming plaatsvinden. Omdat het bevorderen van de aanleg van voet- en fietspaden en de mogelijkheden tot recreatief gebruik van buitendijkse gebieden in onze gemeente meer (organisatorische) raakvlakken heeft met recreatie en toerisme, is dit onderdeel vanuit het programma landschap overgeheveld naar het programma Economische dragers.

Bij sterk conflicterende belangen zal altijd een belangenafweging moeten plaatsvinden.

4. Ondersteuning

4.1 Visie: wat wil de gemeente bereiken?

Onze inwoners nemen zelfstandig deel aan onze samenleving. Ze vertrouwen op eigen kracht en die van hun sociale netwerk. Met materiële en/of immateriële hulp ondersteunen inwoners elkaar om deel te nemen aan de samenleving. Deelname aan de maatschappij is er in allerlei vormen: van het kunnen onderhouden van sociale contacten, het doen van vrijwilligerswerk of deelname aan het verenigingsleven tot het verwerven van een eigen inkomen.

Onze inwoners zijn allereerst zelf verantwoordelijk om deel te nemen aan onze samenleving. Ze vertrouwen op eigen kracht en die van hun sociale netwerk. Soms is de eigen kracht en de kracht van het eigen netwerk niet toereikend. Dan biedt de gemeente een vangnet, opdat de inwoner weer zo zelfstandig als mogelijk kan functioneren. Waar nodig organiseert de gemeente aanvullende ondersteuning, bijvoorbeeld in de vorm van professionele hulp. Professionals werken samen in lokale netwerken en richten de afgestemde ondersteuning op de lokale gemeenschappen en de individuele ondersteuningsbehoefte.

De lokale netwerken worden versterkt en benut.

4.2 ER-doelen: wat moet betER, mooiER, mindER enz.

Individueel vermogen participatie vergroten

We willen dat inwoners zo veel mogelijk op eigen kracht deelnemen aan de samenleving. Dit zogenaamde vermogen om te participeren willen wij verder vergroten.

Lokale netwerken en ondersteuning versterken

Om de samenleving en de individuen zoveel mogelijk op eigen kracht te laten functioneren, is de aanwezigheid van sociale netwerken noodzakelijk. Hoe beter deze functioneren, des te meer mensen er in noodsituaties een beroep op kunnen doen, maar er ook in andere situaties van kunnen genieten.

4.3 Subdoelen en resultaten: waar stuurt de raad op en wat wil de raad bereiken?

Ondersteunen van eigen kracht

Om het vermogen van inwoners om te participeren te verhogen, wordt waar nodig geïnvesteerd in de eigen kracht van het individu en haar of zijn sociale netwerk. Om deze zogenaamde Kanteling mogelijk te maken worden een aantal inspanningen ingezet waarbij een makelaarsfunctie, zoals vastgesteld in het Wmo-beleidsplan geïntegreerd met Wmo-dienstverlening wordt gerealiseerd.

Indicator:

- per 1 januari 2015 is van 60% van de inwoners met een beperking de situatie verbeterd door ondersteuning of hulpmiddelen
- per 1 januari 2015 is het rapportcijfer dat Wmo-cliënten voor de behandeling van de melding en aanvraag voor ondersteuning geven gestegen van 7,1 – 7,3 naar een 7,5
- per 1 januari 2015 is 10% van het aantal Wmo-meldingen met een verhelderingsgesprek opgelost zonder verstrekking

Meer lokale aanhechting

Hiermee wordt beoogd om de ondersteuningsvraag meer binnen de eigen omgeving en netwerken te beantwoorden. Lokale mogelijkheden worden benut.

Indicator:

- per 1 januari 2014 wordt 25% van de SW-ers en 10% van de overige doelgroep Participatiewet lokaal ingezet
- per 1 januari 2016 wordt 50% van de SW-ers en de overige doelgroep Participatiewet lokaal ingezet
- er wordt volwaardig deelgenomen aan het project Samenwerken In Participatie (SIP) in de regio A/V

Versterken professionele ondersteuning

Door meer lokale afstemming, samenwerking en aanhechting bij lokale mogelijkheden en netwerken wordt de professionele ondersteuning beter afgestemd om de lokale behoeften en ondersteuningsvragen.

Indicator:

- in 2013 start een lokale pilot in het kader van de decentralisatie Awbz met als doel inloopvoorzieningen voor meerdere doelgroepen te organiseren
- per 1 juli 2014 is er een binnen het financieel kader passend Wmo- aanbod voor nieuwe doelgroepen van de Awbz-decentralisatie
- per 1 oktober 2013 is het lokale CJG-netwerk actief
- per 1 januari 2014 zijn er 10% meer meldingen afgestemd in lokale professionele signalerings- en zorgnetwerken

Versterken informele structuur: vrijwilligers- en mantelzorgers

Door de toenemende vraag op ondersteuning door vrijwilligers en mantelzorg is een lokaal passende ondersteuningsaanbod van deze doelgroepen noodzakelijk. Registratie van mantelzorgers en een gericht ondersteuningsaanbod zijn daarvoor nodig.

Via de vrijwilligerscoördinator wordt eerst nagegaan of er vraag is naar een collectief ondersteuningsaanbod voor zorgvrijwilligers, naast de individuele ondersteuning. Aan de hand van de opbrengst wordt nagegaan of dit het opzetten van een specifiek ondersteuningsaanbod noodzakelijk maakt.

Indicator:

- per 1 januari 2015 is het aantal geregistreerde mantelzorgers gestegen met 25%
- per 1 januari 2014 is er een lokaal aanbod aan mantelzorgondersteuning
- per 1 januari 2014 is er zicht op de vraag naar ondersteuning van zorgvrijwilligers

4.4 Inspanningen: wat gaat het college uitvoeren?

Wat gaan we doen?	Wat is het product in 2013?	Kosten anders dan ambtelijke inzet
1. Versterking Wmo-loket	<ul style="list-style-type: none"> • Getrainde medewerkers Wmo-loket • Integraal loket wonen, zorg en welzijn • Dienstverlening bij de burger aan huis 	€ 10.000,-
2. Realisatie makelaarsfunctie	Adviseursfunctie wonen, zorg en welzijn gerealiseerd in integraal loket	€ 113.000,-
3. Decentralisaties Participatiewet incl armoedebeleid/Awbz/Jeugdzorg	Lokale aanhechting: 13 - 18 personen uit doelgroep Participatiewet functioneren zoveel mogelijk in eigen omgeving Integrale visie op decentralisaties/SIP	nmb
4. Harmonisatie subsidiëring welzijnsinstelling	Eenduidigheid in subsidierelaties en resultaatafspraken	ntb
5. Mantelzorgbeleid en ondersteuning	Start uitvoeringsprogramma en opzetten ondersteuningsaanbod	€ 10.000,-
6. Vrijwilligersbeleid	Opstellen Uitvoeringsprogramma met ondersteuningsaanbod vrijwilligers	€ 5.000,-
7. Coördinatie zorg- en welzijns-vrijwilligers	Realisatie vrijwilligerscoördinatie bij welzijnsinstellingen	€ 10.000,-
8. Lokale implementatie CJG	Per 1 oktober 2013 is het lokale netwerk vormgegeven	

4.5 Afstemming met andere programma's

Programma Wonen in een veilige en comfortabele woonomgeving

Hiervoor is al gewezen op het belang van toegankelijke woningen en leefomgeving zodat individuen met beperkingen en een ondersteuningsvraag zo min mogelijk praktische belemmeringen ervaren in het functioneren in en om de woning. Daarom zijn in het Programma Wonen doelen opgenomen gericht op toegankelijke woningen en woonomgeving. Via de prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties wordt met ondersteuning van dit programma o.a. ingezet op nakoming van de afspraken in het Pact van Bleskensgraaf en de lokale actieplannen.

Programma Voorzieningen vraaggericht organiseren

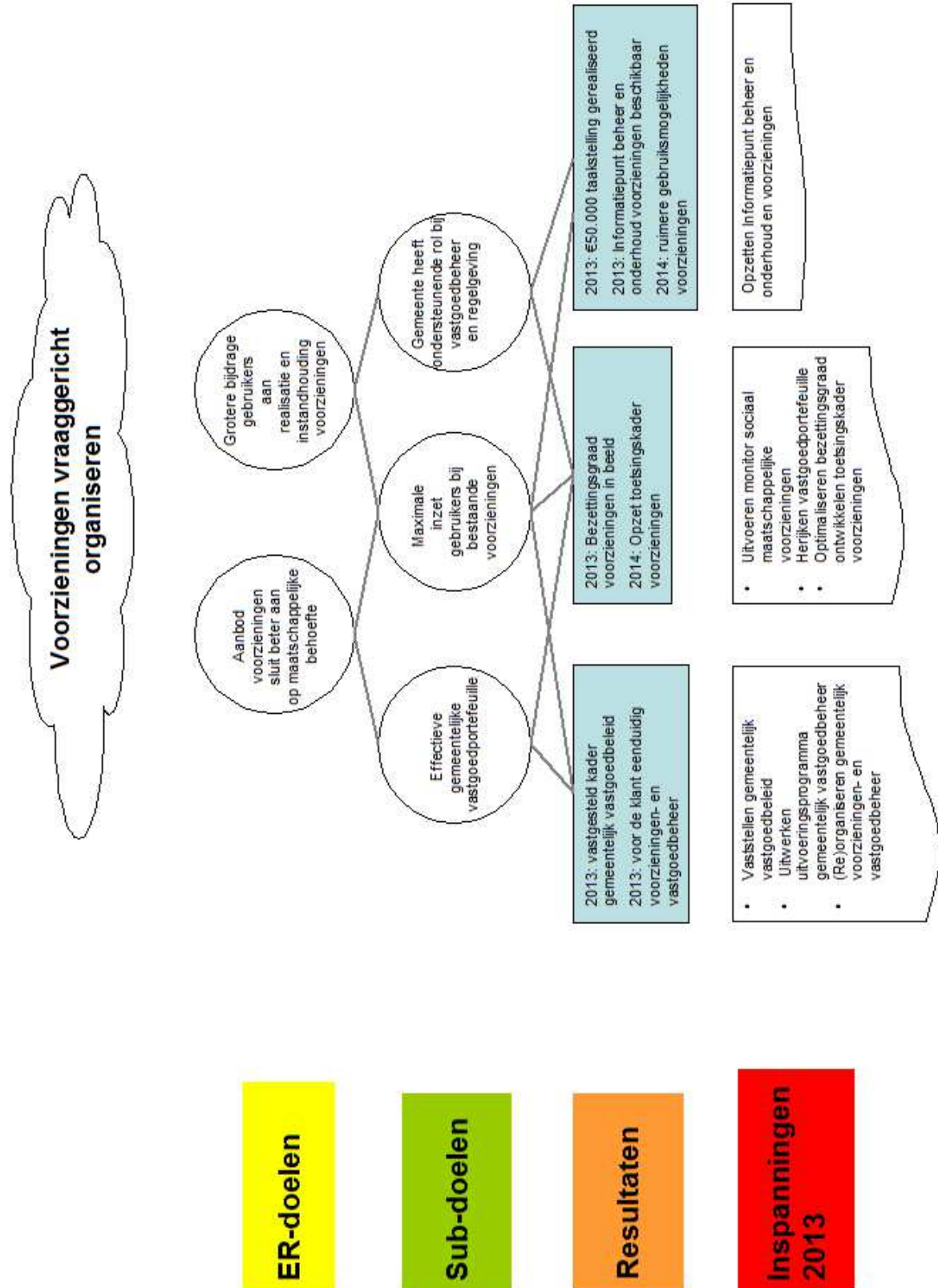
Een goed aanbod aan voorzieningen die vooral de functies ontmoeting en welzijn ondersteunen, is van belang voor dit programma.

Programma Actieve burgers, ondersteunende gemeente

Het bevorderen van de participatie en de ondersteuning van lokale burgerinitiatieven vindt via dit programma plaats. Daaronder vallen ook initiatieven en ondersteuningsvragen van verenigingen e.d.

5. Voorzieningen

5.1 Visie: wat wil de gemeente bereiken?

De inwoners van Molenwaard vinden voorzieningen¹ in de eigen kernen belangrijk voor de leefbaarheid. Een voorbeeld hiervan is een dorps huis dat de ontmoetingsfunctie dient of een supermarkt die in de levensbehoefte voorziet. Diverse ontwikkelingen zijn van invloed op de vraag naar voorzieningen zoals vergrijzing, ontgroening, afnemend aantal gezinnen, meer alleenstaanden (gezinsverdunding) en digitalisering. Op deze ontwikkelingen moet flexibel ingespeeld kunnen worden. Voorzieningen zijn daarbij altijd volgend.

Deze voorzieningen dragen bij aan de ontmoeting van mensen. En daarmee dragen zij bij aan het goed samenleven. Daarom willen wij hieraan een bijdrage leveren op zo'n manier dat deze voorzieningen er zijn voor de mensen en waar mogelijk ook door de mensen. Daarom noemen we het: "ontmoeting van mensen door voorzieningen vraaggericht organiseren".

Voorzieningen worden hierbij onderscheiden in gemeentelijke voorzieningen en voorzieningen die vanuit de samenleving –commercieel en niet commercieel- worden georganiseerd. Daar waar sprake is van niet-commerciële voorzieningen ligt de primaire rol van de gemeente.

Vaak wordt bij voorzieningen gedacht aan gebouwen en leidt dit tot nieuwbouw. Dat is relatief duur. Daarom wordt in de toekomst ook gekeken naar combinatie van functies en samenwerking in netwerken en bestaande gebouwen.

5.2 ER-doelen: wat moet betER, mooiER, mindER enz.

Voorzieningen in de gemeente dienen om sociaal-maatschappelijke activiteiten te huisvesten. Het gaat om meer dan alleen maar het realiseren en beheren van gebouwen. We willen samen met de inwoners / gebruikers noodzakelijke maatschappelijke functies in de verschillende dorpen vasthouden. Daarom hebben we onszelf de volgende ER-doelen gesteld:

Aanbod voorzieningen sluit beter aan op maatschappelijke behoefte

Als de behoefte en inzet van onze inwoners en verenigingen dorp/stad verschilt, dan accepteren we binnen Molenwaard ook verschillen in voorzieningenniveau. Wettelijke taken bepalen vanzelfsprekend het minimum. Al het meerdere is afhankelijk van behoefte en draagvlak in de kernen.

Grotere bijdrage gebruikers aan realisatie en instandhouding voorzieningen

Onze inwoners, instellingen, vrijwilligersorganisaties (waaronder verenigingen) en kerken worden als gebruikers als eerste verantwoordelijk voor de voorzieningen.

- De gemeentelijke ondersteuning is vraaggericht en maatwerk. Aanvullende ondersteuning is bij voorkeur voorwaardenscheppend, en incidenteel of kort van aard.
- Als hulp van de gemeente nodig is, dan hangt dit af van het draagvlak van deze voorziening onder de inwoners, instellingen en verenigingen. Dat draagvlak bestaat uit het gebruik van de voorziening, de zelfwerkzaamheid en samenwerking van de gebruikers en de bereidheid te betalen voor het gebruik en de instandhouding van de voorziening.

Voor de realisatie van deze doelen wordt samengewerkt met onder andere inwoners, instellingen, vrijwilligersorganisaties en kerken. Dit is mogelijk door partijen samen te brengen, samenwerking te ondersteunen, bundeling van functies te stimuleren, deskundigheidsbevordering, inbreng van expertise en eventueel een financiële bijdrage.

---

¹ Onder een voorziening wordt verstaan een fysiek middel dat een functie dient voor collectief maatschappelijk belang.

5.3 Subdoelen en resultaten: waar stuurt de raad op en wat wil de raad bereiken?

Effectieve gemeentelijke vastgoedportefeuille

De gemeente heeft als beleidsuitgangspunt dat gemeentelijk vastgoedbezit geen doel op zich is. Het hebben van bepaalde voorzieningen is dat wel. Het bezit moet een duidelijk maatschappelijk doel dienen en meerwaarde hebben. Het uiteindelijke resultaat is een kleinere, kwalitatief hoogwaardige vastgoedportefeuille en een optimaal voorzieningenniveau.

Resultaat

- In 2013 is de nota vastgoedbeleid vastgesteld.
- In 2013 is op basis van deze nota wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld In het uitvoeringsprogramma is aandacht voor het terugbrengen van de omvang van de vastgoedportefeuille en de organisatie van het gemeentelijk vastgoed (vastgoedmanagement);
- In 2013 is de eerste taakstelling gerealiseerd van €50.000;
- In 2013 is er een voorstel opgesteld voor de realisatie van de meerjarige taakstelling;
- In 2014 is een toetsingskader voor voorzieningen opgesteld.

Maximale inzet gebruikers bij voorzieningen

Wil het voorzieningenniveau zoveel mogelijk op peil blijven dan wel ruimte bieden om nieuwe voorzieningen te realiseren, dan is een verhoogde inzet van de gebruikers nodig. Tegelijk hiermee kan onderhoud van gemeenschapsvoorzieningen door de gemeenschap leiden tot een groter eigenaarschap bij de gebruikers zelf en bijvoorbeeld een breder aanbod in het programma. En het kan een impuls geven aan het gemeenschapsgevoel.

Resultaat

- In 2013 is de bezettingsgraad van de diverse voorzieningen in de kernen in kaart gebracht;
- In 2013 heeft de gemeente inzichtelijk welke functies in de diverse voorzieningen zijn ondergebracht. De gebruikers van de voorzieningen komen zo beter in beeld, zodat we samen met hen kunnen gaan kijken hoe we hun inzet bij het beheer en de exploitatie van de voorzieningen kunnen vergroten.

Gemeente heeft ondersteunende rol in vastgoedbeheer en regelgeving

De wens van de gemeente de inzet van gebruikers te vergroten en de portefeuille te verkleinen heeft invloed op het vastgoedmanagement. Het vastgoedmanagement ondergaat momenteel al een verbetering. De rol van de gemeente zal in de toekomst naast gewoon goed beheer met heldere afspraken met gebruikers, ook ondersteunend moeten zijn aan de inzet van de gebruikers. De gemeente is géén probleemeigenaar meer: er is sprake 'van zorgen voor, naar zorgen dat...'. Ditzelfde geldt voor regelgeving die soms meer belemmeringen dan voordelen voor het gebruik van de voorzieningen oplevert.

Resultaat

- In 2014 is er een informatiepunt beheer en onderhoud voorzieningen;
- In 2014 is er een pilot concentratie voorzieningen uitgevoerd;
- In 2014 is er meer ruimte in de regelgeving voor het gebruik van voorzieningen.

5.4 Inspanningen: wat gaat het college uitvoeren?

Wat gaan we doen?	Wat is het product/resultaat in 2013?	Wat zijn de kosten?
Vaststellen gemeentelijk vastgoedbeleid	Nota vastgoedbeleid en uitvoeringsprogramma; Uitvoeringsprogramma gemeentelijk vastgoed	
Herijking vastgoedportefeuille	<ul style="list-style-type: none"> Afstoten van vastgoed dat niet behoort tot strategische of kernvoorraad Realisatie taakstelling €50.000 	
Opzetten <i>Informatiepunt beheer en onderhoud voorzieningen</i>	Informatiepunt gereed;	
(Re)organiseren gemeentelijk vastgoed- en voorzieningenbeheer	Professioneel en voor de klant eenduidig vastgoed- en voorzieningenbeheer	
Monitoren huidige bestaande bezettingsgraad voorzieningen	<ul style="list-style-type: none"> Meetsysteem bezettingsgraad 	
Optimaliseren bezettingsgraad	<ul style="list-style-type: none"> Meer gebruik van voorzieningen Meer inkomsten uit verhuur 	
Opzet toetsingskader voorzieningen	Met een goed toetsingskader is de gemeente in staat expliciet te sturen op voorzieningen en richting te geven aan de realisatie van een optimaal voorzieningenniveau	

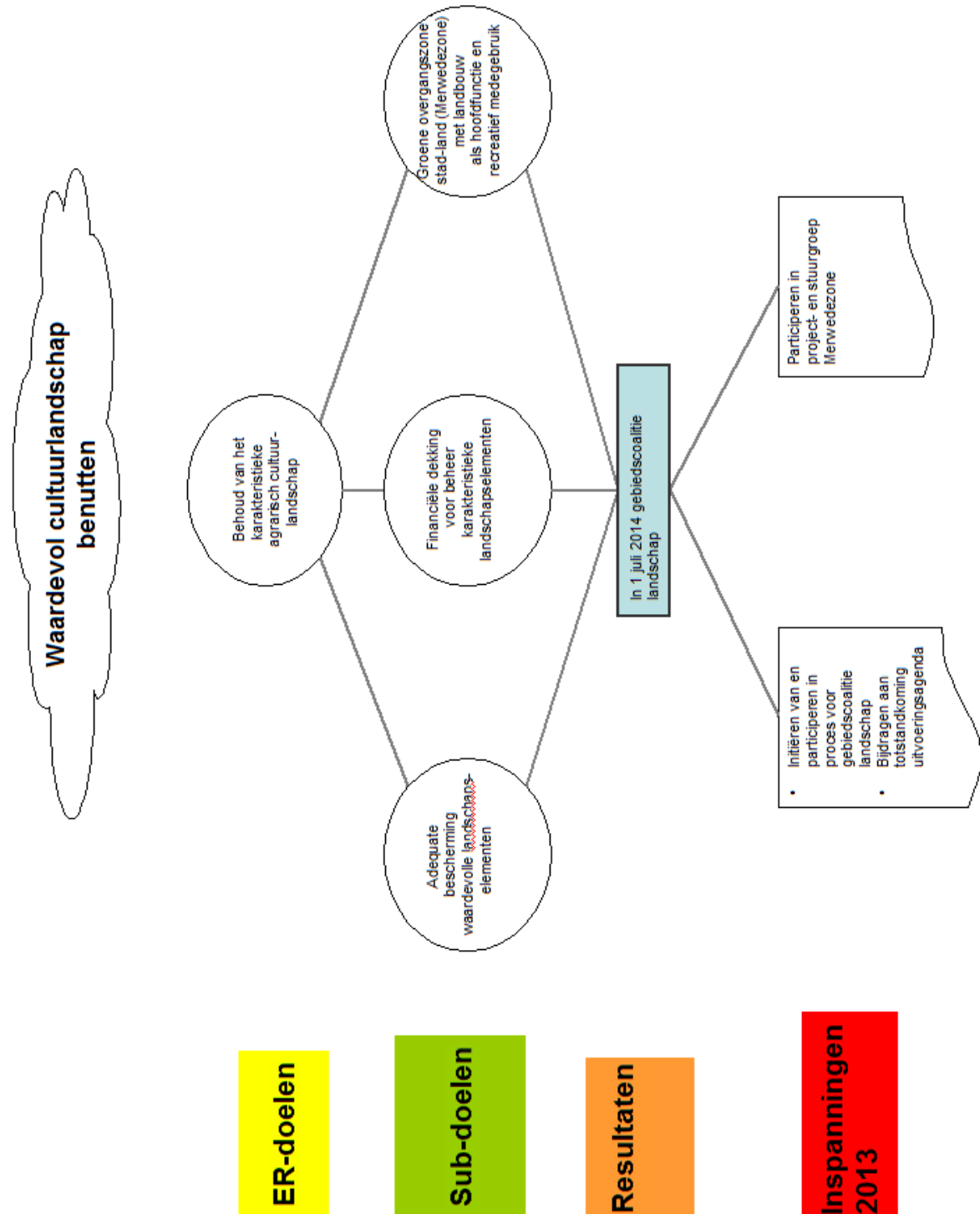
5.5 Afstemming met andere programma's

De vraaggerichte benadering vraagt een continue afstemming met de thema's ondersteuning en met wonen.

Als bijvoorbeeld in een kern voornamelijk gebouwd wordt voor ouderen, is afstemming nodig met de vraag naar voorzieningen van ouderen.

Dit is mogelijk door de functies, en daaruit wellicht volgend voorzieningen, vraaggericht te organiseren en bundeling na te streven.

6. Landschap

6.1 Visie: wat wil de gemeente bereiken?

Het landschap van Molenwaard wordt gekenmerkt door het open, typisch Hollandse slagenlandschap met beeldbepalende molens en boerderijen. Molenwaard moet een aantrekkelijke, groene gemeente blijven en daarom willen we dit waardevolle cultuurlandschap graag behouden en benutten én de beleefbaarheid ervan vergroten. De grondgebonden melkveehouderij blijft de belangrijkste ruimtelijke en economische drager van het landelijke gebied.

6.2 ER-doelen: wat moet betER, mooiER, mindER enz.

Grotere belevingswaarde van het landschap

De behoefte aan recreatief medegebruik van het fraaie Molenwaardse landschap vertoont een stijgende lijn, o.a. vanuit de stedelijke gebieden ten zuiden van Molenwaard. Graag zien we dat steeds meer mensen genieten van ons veenweidelandschap

Behoud van karakteristieke open landschap

In een tijd van afnemende subsidiemogelijkheden willen we het financiële draagvlak voor het beheer en onderhoud van de waardevolle landschapselementen vergroten. Alle bij het landschap betrokken partijen hebben hierbij een rol; in deze opgave willen we gezamenlijk optrekken.

6.3 Subdoelen: waar stuurt de raad op?

Bescherming beeldbepalende, cultuurhistorische en landschappelijke elementen

De kwaliteiten van het landschap bestaat voor een aanzienlijk deel uit aanwijsbare elementen, zoals bosjes, donken, sloten en gebouwen. Daar waar deze van algemeen belang worden geacht worden deze beschermd.

Groene overgangszone stad-land (Merwedezone)

De behoefte aan recreatief medegebruik van het landschap vanuit de stedelijke gebieden ten zuiden van de gemeente Molenwaard neemt toe. Dit biedt kansen om het huidige landschap te behouden en daarom zetten we in op een groene overgangszone van het stedelijk gebied naar het open landschap. De landbouw behoudt de hoofdfunctie in deze zone, afgewisseld met recreatieve knooppunten en dooraderd met verbindingen voor langzaam verkeer.

Financiële dekking voor beheer karakteristieke landschapselementen

In een tijd van afnemende subsidiemogelijkheden wil de gemeente het financiële draagvlak voor het beheer en onderhoud van de waardevolle landschapselementen vergroten. Alle bij het landschap betrokken partijen hebben hierbij een rol.

De beschikbare gelden en co-financiering van andere overheden (provincie, rijk en EU), regiofondsen e.d. worden beter benut. In regionaal verband en Groene Hart verband wordt beter samengewerkt in projecten.

6.4 Resultaten: wat wil de raad bereiken?

Met 'landschap als kapitaal' als gezamenlijk vertrekpunt willen we met betrokken partijen een coalities vormen en inzetten op het tot stand komen van nieuwe vormen van financiering (fondsvorming, landschapsveiling), waardoor het karakteristieke landschap behouden kan blijven. De gemeente wil graag het proces ondersteunen om tot een gebiedscoalitie te komen met landbouworganisaties, agrarisch natuurbeheer en natuurorganisaties. We willen het proces om te komen tot een gebiedscoalitie per 1 juli 2014 afronden.

6.5 Inspanningen: wat gaat het college uitvoeren?

Inspanningen voor gebiedscoalitie:

Wat gaan we doen	Wat is het product?	Wat zijn de kosten?
Proces om te komen tot gebiedscoalitie initiëren en faciliteren.	Gebiedscoalitie landschap	€ 15.000,--
Met gemeenten uit Merwedezone werken aan een groene overgangszone van het stedelijk gebied naar het open landschap		

6.6 Afstemming met andere programma's

Voor het programma landschap liggen er diverse dwarsverbanden met de programma's Economische dragers (recreatie en toerisme) en Wonen (landschap als kwaliteit voor de woonomgeving). Uitgangspunt is een integrale benadering; acties worden onderling afgestemd.